

ANLEGGSS

Nr. 12-2012 | 53. ÅRGANG

LNS TBM-DEBUTERER	22
DIGERNES NÆRINGSPARK	28
AMAROK SINGEL CAB	50

MASKINEN

OM ANLEGGSSBRANSJEN OG MASKINENTREPRENØRENES FORBUND

Jon Magne
på rett spor

Til Cat-fabrikken
Peoria, USA

Kjære Cat-hovedkvarteret i Peoria, Illinois

Ja, nå har jeg og fetter K vært her i et helt år. Som tiden
flyr. Vi kan ikke si annet enn at vi trives. Alle har tatt
SÅ godt i mot oss. Vi ble invitert på en stor happening som
de kalte for Vei og Anlegg, og der skal jeg si deg vi var
populære! Fetter'n fikk en hel del oppmerksomhet for den
flotte spakstyringen sin.

Det de fleste sier om oss er at vi har den beste førerhytta i
landet. De sier også at vi har suverene krefter og veldig lavt
drivstofforbruk. Disse nordmennene er veldig opptatt av
dette og det er jo bra. Nå må jeg ut på jobb igjen.

Vi kommer dessverre ikke hjem til jul, så dere får ha en
riktig god jul og et godt nytt år der hjemme. Hils alle
kjente!

Julehilsen fra K-serie hjulastere og
E-serie graverne

HEADING FOR SUCCESS
ALL DAY. EVERY DAY.

Nå har Norges beste nettverk **blitt enda bedre**

Nå har vi over 60 AdBlue-pumper og over 370 pumper med anleggsdiesel på våre stasjoner i Norge. Med tilgang til over 600 stasjoner i nettverket er du sikret å holde hjulene i gang. Her ser du forresten det nye designet på våre Truck- og Routexkort.

Velkommen til Norges beste nettverk av bensinstasjoner.

for veien videre

Vi ønsker alle
EN RIKTIG GOD JUL
OG ET GODT NYTT ÅR

NASTA®

NASTA AS, Bommestadmoa 4, 3270 Larvik
P.b. 2100 Stubberød, 3255 Larvik, t: +47 33 13 26 00
f: +47 33 11 45 52, www.nasta.no

Utgiver: Maskinentreprenørenes
Forbund

Redaksjon og annonser:

Pb. 505, Sentrum, 0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3, 0152 Oslo
Tlf. 22 40 29 00 / Faks 22 33 31 89

I redaksjonen:

Svein Erik Madssveen, ansv. redaktør
svein.erik.madssveen@mef.no
Tlf. 22 40 29 19/900 77 989
Runar F. Daler, journalist
runar.daler@mef.no
Tlf. 22 40 29 22/482 46 412
Siri Ulvin, siri.ulvin@mef.no

Grafisk utforming:

Kari H. Bijmolen, kb@mef.no

Illustrator: Annelaug Auestad

Annonser:

Berit Kjølø, bk@mef.no
Tlf. 22 40 29 18/951 10 179

På forsiden: Jon Magne Weum
Forsidefoto: Svein Erik Madssveen

Design: DALE+BANG

Trykk: Kai Hansen Trykkeri

ISSN 0003-3715
53. årgang

Abonnement:

DB Partner AS - am@dbpartner.no
Postboks 163, 1319 Bekkestua
Konto: 1602.55.93417
Pris: 580,- pr. år

Fagpressen

Forsidesak:

Endelig på rett spor
s. 38-41

NORGE
RUNDT
Sidene **60-63**

INNHOLD

LEDER	7
FAKTA OG ANALYSE	8
MEF HAR ORDET	11
NY NAV-PRAKSIS	12
ANLEGG SINDEKS	15
NY FEMÅRSAVTALE	16
KUTTER SALTBRUKEN	18
LNS PÅ TBM-HUGGET	22
GULL TIL VEIVSENET	24
TBM I FOLLOTUNNELEN	25
ET MARKED I MODNING	26
DIGERNES NÆRINGS-PARK	28
JON MAGNE PÅ RETT SPOR	38
MASKINKUNDE NR. 1	42

TEST: VOLVO EW160D	46
TEST: VW AMAROK SINGEL CAB	50
SKUFFEMAT	52
MUSEUMSFARVEL	56
MEF-AKTØREN	58
NORGE RUNDT	60
ØKENDE NETTHANDEL	64
PÅ KANTEN/SUDOKU	67
ANLEGGSKRØSSET	69

SPAR TID, RYGG OG PENGER MED MINIGRAVER FRA ABS-MASKIN

**Kampanje ut året på gravemaskiner i
2,8 tonn og 3,5 tonn klassen med
valgfri «rototilt» fra Indexator eller SMP.**

**Ring oss eller
se vår hjemmeside
for mer informasjon
www.abs-maskin.no**

Selg spade, krafse og rive, og invester i minigraver med «rototilt»!

Små gravemaskiner erstatter tungt fysisk arbeid.

Vi leverer gravemaskiner helt ned i 2,8 tonnklassen med 3 kretser ekstrahydraulikk, proporsjonalstyring og spaker utstyrt med glidebrytere, alt originalt fra Japan

ABS - MASKIN AS

Strandveien 20 A, 3050 Mjøndalen

Tel. +47 32 23 18 10 - Fax. +47 32 23 18 11 www.abs-maskin.no - post@abs-maskin.no

AT02719

Forhandlere og servicepartnere:

Forhandlere:

Gaassand Anleggsservice, Søfteland	56 30 11 00 / 97 51 16 45
Andreas Aarsvold, Klepp	97 56 43 45
Sangvik Service AS, Kristiansand	38 10 70 20 / 92 22 57 70
Storhamar Maskin AS, Hamar	62 53 20 63 / 95 81 31 02

Servicepartnere:

Trøndelag Trucksenter AS, Heimdal	73 82 79 00
	92 09 22 55
Steinly Hydraulikk, Kvaløysletta	91 83 22 65
Bardu Landbruksservice AS, Bardu	77 18 12 36

COMEBACK FOR TBM-METODEN

Tunnelboremaskinen gjør comeback i norsk anleggsvirksomhet. Og det er MEF-bedriften Leonhard Nilsen & Sønner AS (LNS AS) som er først ute med gjenbruk av TBM-metoden som ikke har vært anvendt til tunneldrift i Norge siden tidlig på 1990-tallet. 12 kilometer av en samlet lengde på 14 km tunneler under oppgraderingen av Øvre og Nedre Røssåga i Hemnes kommune skal drives med TBM-metoden med en diameter på 6,7 – alternativt 7,2 – meter.

Et annet og mye mer omfattende tunnelprosjekt i regi av Jernbaneverket tegner også til å bli utført med TBM-maskiner. Den nye dobbeltsporede Follobanen er planlagt utført med fire maskiner, to maskiner side om side samtidig henholdsvis nord- og sørover med ett felles angrepspunkt omtrent midt i mellom Oslo og Ski. Før beslutningen om å bruke TBM-metoden som alternativ for Follobanen, var metoden også oppe til diskusjon i forbindelse med driving av andre og nå fullførte jernbanetunneler. Men aldri har TBM-metoden igjen vært så konkretisert som nå.

Bakgrunnen for interessen omkring å gjenoppta bruk av TBM-metoden i tunnel-landet Norge skyldes påtrykk blant fagfolk som hadde sentrale oppgaver også under forrige storhetsperiode med TBM mens de store vannkraftprosjektene ennå var i gang. Vanntunneler utnytter hele tunnelverrsnittet, og sluttresultatet er derfor særdeles gunstig i og med at absolutt hele arealet ned til den minste kvadratcentimeter tas i bruk når TBM-maskinen har nådd endepunktet og rigges ned. En vei- eller jernbanetunnel derimot, må tilbakeføres store mengder masser før den kan tas i bruk etter at TBM-maskinen har nådd endepunktet. I alt fire veitunneler ble bygget med TBM-maskiner her til lands i perioden 1972-1992 før konvensjonell drift igjen tok over som driftsmetode.

Gjennom norske prosjektkrav på 1980- og 1990-tallet utviklet TBM-leverandørene egne standarder tilpasset norske geologiske forhold, som igjen satte standarden for TBM-maskiner globalt. Likevel er det ikke bare å montere opp en TBM-maskin og sette i gang. Som metode må TBM alltid vurderes opp mot konvensjonell drift for hvert enkelt prosjekt, og de siste 20 årene har utenlandske entreprenører utviklet denne driftsmetoden videre.

Fagmiljøene som fører an i prosessen mot en mulig bred renessanse for TBM-metoden i Norge legger derfor til grunn at utenlandske entreprenører vil være viktige aktører når oppdrag tildeles. Derfor er det ekstra interessant at Statkraft har tildelt helnorske LNS AS oppdraget med utbyggingen av Nedre og Øvre Røssåga uten formell assistanse fra utenlandske partnere. Vi ønsker LNS AS lykke til og tror og håper at både norske og internasjonale tungvektene i anleggsbransjen kommer til å følge det første TBM-prosjektet i Norge på 20 år med fininnstilte argusøyne.

ØKT OMSETNING – FÆRRE KONTRAKTER

Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) er klar med høstens fakta- og analyserapport for anleggsbransjen. Til tross for sterk omsetningsvekst og bedret lønnsomhet i MEFs medlemsbedrifter, vurderer anleggsbransjen en betydelig grad av permitteringer denne vinteren.

Og det er flere bedrifter som planlegger permitteringer og i verste fall oppsigelser av ansatte, enn det er bedrifter som har planer om nyansettelser. Noe av årsaken er at det i MEF-organisasjonen for tida er rundt 40 prosent ledig kapasitet til å bygge vei første kvartal neste år. Like fullt er andelen bedrifter med ansettelsesplaner litt høyere denne høsten enn høsten 2011. Men det er samtidig registrert en nedgang i antallet bedrifter som beskriver sin egen ordresituasjon som «god». Dette er samme nivå som tilsvarende høstmålinger blant MEF-bedriftene de fire seneste årene.

Forbundets interne konjunkturbarometer viser at det fortsatt er en betydelig grad av optimisme i anleggsbransjen, men samtidig vises tegn til en nedadgående tendens. Konjunkturbarometeret er satt sammen av delindekser for ordreserver, arbeidskraft og anskaffelsesplaner for maskiner. Jo høyere indekstall, jo høyere bransjeaktivitet. Indeksen var i vår på 24, og er nå redusert til 4. Laveste indeksmåling så langt skjedde høsten 2009 da indeksen ble notert til minus 16.

Når kapasitetsandelen til å bygge vei oppgis til 40 prosent, er det

ifølge den ferske fakta- og analysepresentasjonen også denne høsten rundt ti prosentpoeng over tilsvarende kapasitetssituasjon om våren, noe som i all hovedsak skyldes den ujevne fordelingen av veiprosjekter over året som sådan, ifølge analysen.

Færre veikontrakter

Dessuten er antallet kontrakter i regi av Statens vegvesen (SVV) med anbudsfrist i perioden januar-oktober redusert med 40, sammenliknet med tilsvarende periode i 2011. Basert på laveste anbudssum per kontrakt har disse hatt en verdi på 13,3 milliarder kroner, mot 12,1 milliarder kroner som samlet verdi på kontraktene utlyst i samme periode i fjor. Her er ikke driftskontraktene medregnet.

Men etter en nedgang i antall tilbydere per kontrakt i regi av SVV fra 2010 til 2011, viser tallene for 2012 at konkurransen på dette området har stabilisert seg. Så langt i år er det registrert 3,7 tilbydere per kontrakt, mot 3,5 tilbydere samme periode 2011. Heller ikke her er driftskontraktene medregnet.

TIDEN FLYR!

Trimble Gatewing X100 UAS
(Unmanned Aerial System)

Gi landmåleren sjansen fra lufta

Isolert sett har konkurransen om disse driftskontraktene for riks- og fylkesveier samtidig økt, og er nå på sitt høyeste nivå siden konkurranseutsettingen på dette området startet i 2003.

Økonomisk bedring

Ledig kapasitet, planer om permitteringer og redusert antall SVV-kontrakter til tross, omsetningen for anleggsbedriftene har økt betydelig fra 2011 til 2012. Bedrifter med arbeidsområder innenfor sektorene vei, jernbane, vann/avløp og grunnarbeid har alene økt omsetningen med 17 prosent første halvår 2012 sammenliknet med samme periode i fjor.

MEF-bedriftene sett under ett kan også vise til et bedre økonomisk resultat i 2011 mot i 2010. Resultat før skatt var for maskinentreprenørene i fjor på 3,6 prosent mot 2,8 prosent året før. Og det er de mindre bedriftene som kan vise opp de respektive beste resultatene.

Vann, avløp og maskiner

VA-nettet over det ganske land kommer stadig oftere i søkelyset. Dette er et viktig marked for de minste og mellomstore MEF-bedriftene, og det er derfor vesentlig at oppdrag blir lagt ut på anbud. Flertallet av MEF-bedriftene karakteriserer den tekniske standarden på VA-nettet i sitt distrikt som dårlig. Samtidig meddeler majoriteten av bedriftene at dialogen mellom entreprenør og de respektive kommunene er god, og kun et fåtall rapporterer at kommunene sjelden legger ut VA-oppdrag på anbud.

Brutt ned på prosentandeler meddeler hele 84 prosent av MEF-bedriftene at kommunene vanligvis eller alltid legger ut VA-oppdrag på anbud, mens 16 prosent svarer at kommunene sjelden gjør det samme. 26 prosent av bedriftene med 0-10 ansatte har ikke ledig kapasitet til å ta VA-oppdrag neste halvår, mens tilsvarende prosentandel for bedrifter med 11-20 ansatte er 40. Bortsett fra de aller minste bedriftene er det de med over 50 ansatte som har størst ledig kapasitet til å ta VA-oppdrag de neste seks månedene.

Nest etter de ansatte er maskinparken enhver maskinentreprenørs viktigste anliggende i tilknytning til driften. Fakta- og analyserapporten viser da også en fortsatt positiv tendens når det gjelder anskaffelsesplaner, og flere bedrifter planlegger nyanskaffelser neste halvår enn antall bedrifter som planlegger å kvitte seg med maskiner, sammenliknet med høsten 2011.

Tekst

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Illustrasjonsfoto:

| RUNAR F. DALER

Norgeodesi AS med teknologiske nyvinninger
det er verdt å se nærmere på:

Trimble UAS
- Gatewing X100

Trimble R10 - nyeste GNSS

Trimble TX5
- 3D laser scanner

Access - for alt.

- dataflyt og feltprogram
med Trimble kvalitet

Kampanje:

Aktiv prisme robotic
totalstasjoner: S3, S6,
og S8, fra kr 199 000,-

**Norgeodesi tilbyr et komplett produktprogram,
med support & service når du trenger det!**

Ønsker du å se
nærmere på dette:
Ta kontakt med
salg@norgeodesi.no
for demo eller
ring 67 15 37 80

Norgeodesi AS

Din grossist på Vann og Avløp

Ahlsell Norge AS har 50 avdelinger rundt i Norge
og er totalleverandør på VA

Vi har stor kompetanse innen spesialavdelinger som Havbruk, Vannkraft, Geopro, Verktøy og Elektro. Avdelingene har lang erfaring med produkter og løsninger innen sitt fagområde.

***Vi ønsker våre kunder
en riktig God Jul og
et Godt Nytt År!***

Ahlsell Norge AS, Pb. 184, 4065 Stavanger
Tlf.: 51 81 85 00. www.ahlsell.no

ahlsell
gjør det enklere å være fagmann

Mangfoldig marked med muligheter, men også mørke skyer

For en tid siden gjennomførte MEFs representantskap årets siste av to møter. I gjennomgangen av markedssituasjonen for medlemsbedriftene landet over rapporterte avdelingslederne om svært store forskjeller fra region til region. Mengden av offentlige oppdrag varierer kraftig. En forsterkende faktor er at investeringsnivået i tradisjonell fastlandsindustri ligger på et historisk lavt nivå når vi ser bort fra oljerelatert virksomhet. Noen steder har dette allerede bidratt til betydelige permitteringer blant våre medlemsbedrifter.

Etter min vurdering er denne situasjonen bekymringsfull på lang sikt. Derfor håper vi i MEF nå at Regjeringen følger opp og innfrir forventningene vi har til at Nasjonal Transportplan som blir lagt fram til våren. Mindre enn 45 prosent økning på samferdselsplanene i forhold til dagens nivå vil være en nedtur.

I tillegg til at MEF driver næringspolitisk arbeid, så jobber vi også med andre saker og forhold som er viktig for medlemsbedriftene. I skrivende stund er det klart for signering av ny femårig avtale med forsikringsselskapet If. Denne avtalen har MEF og If hatt i mange år. If-avtalen har vært med og formet mange av våre bransjers rammebetingelser og har vært utviklende for bedriftene og for MEF som organisasjon.

Min henstilling til alle MEF-bedrifter er: Bruk If-avtalen på forsikringer til felles beste for våre bransjer og for å skape størst mulig trygghet for din bedrift.

En annen oppfordring før julestria er over oss for fullt: Invitasjonen til Anleggsdagene 2013 er forlengst gått ut og jeg anbefaler de som ikke allerede har meldt seg på om å gjøre det! Anleggsdagene er en god møteplass der vi både kan få faglig og næringspolitisk påfyll, gode diskusjoner med kollegaer og leverandører og ikke minst hyggelig sosialt samvær.

En god jul og et godt nyttår ønskes dere alle!
Arnstein Repstad

SLUTT PÅ ULIK NAV- PRAKSIS

Bransjen er blitt hørt! Grønt lys for midlertidig nye retningslinjer for dagpenger under permittering.

Kaldt Sprengkulde over lang tid fører ofte til permitteringer. Nå vil også sesongsvingninger gi rett til dagpenger. (Illustrasjonsfoto: Ole M. Nybakken)

Mange anleggsentreprenører opplever varierende tilgang på oppdrag og har måttet vurdere permittering av ansatte. NAV har i løpet av det siste året skjerpet inn sin praksis for dagpenger under permittering. Mange NAV-kontor har gitt avslag på søknad om dagpenger under permittering, og bransjen opplever ulik praksis fra de ulike NAV-kontor. Dette skaper usikkerhet om regelverket og hvilken praksis som gjelder. Bransjen, både arbeidsgivere og arbeidstakere, har sammen tatt opp situasjonen med Arbeidsdepartementet. Permitteringsordningen har tradisjonelt vært et fleksibelt virkemiddel for å møte varierende oppdragsmengde og etterspørsel i markedene.

I stedet for oppsigelser ved forbigående konjunktursvingninger har bedriftene kunnet permittere deler av arbeidsstokken og beholde verdifull kompetanse ved økt aktivitet. Det konstateres at adgangen til permittering motvirker både oppsigelser og bruk av innleid og midlertidig arbeidskraft.

Romslig praksis

Permitteringsordningen i norsk arbeidsliv er ikke lovregulert, men baserer seg på sedvane og nærmere bestemte regler hjemlet i Hovedavtalen mellom partene i arbeidslivet. For MEF er det Hovedavta-

len mellom MEF og LO som legges til grunn.

Reglene for dagpenger er imidlertid hjemlet i Folketrygdloven, der det i §4-7 heter: «Det kan ytes dagpenger til medlem som er permittert på grunn av mangel på arbeid eller andre forhold som arbeidsgiver ikke kan påvirke.»

Fram til nylig har vilkårene for å få dagpenger ved permittering vært praktisert på en romslig måte. Etterspørselssvikt og andre markeds-messige forhold har vanligvis blitt ansett å ligge utenfor arbeidsgivers påvirkning. Gjentatte, forutsigbare sesongsvingninger har derimot ikke blitt ansett å gi rett til dagpenger.

Erkjenner urimeligheter

I 2011 begynte NAV (Den Nye Arbeids- og Velferdsetaten) å utarbeide nye instruksjoner for hvordan bestemmelsen skulle praktiseres. De nye retningslinjene ble iverksatt uten at det ble informert eksternt om at praksis skulle strammes inn.

Som en følge av dette har søknader som tradisjonelt har blitt innvilget blitt avslått. Antall klagesaker har eksplodert.

Myndighetene erkjenner nå at praksisendringen kom uventet på de berørte parter og at det har gitt urimelige utslag. Mange bedrifter opplever at NAVs praktisering av regelverket har gitt liten mulighet til å tilpasse seg situasjonen.

MEF vs departement

På bakgrunn av dette har Arbeidsdepartementet og NAV iverksatt et arbeid for å utarbeide et nytt rundskriv for hvordan søknader om dagpenger til permitterte skal behandles. Partene i arbeidslivet er invitert til å delta i dette arbeidet. MEF har tatt kontakt med Arbeidsdepartementet i forbindelse med at partene i arbeidslivet skal medvirke til det nye rundskrivet. Departementet har imidlertid begrenset partenes

involvering til LO og NHO, men har notert seg innspill fra MEF særlig hva gjelder utfordringene som små og mellomstore bedrifter er stilt overfor.

Nytt rundskriv skal være klart før årsskiftet.

Midlertidige retningslinjer

Som en midlertidig ordning vil NAV i større grad legge vekt på at partene i arbeidslivet gjensidig dokumenterer at det er et reelt behov for permittering. Arbeidsgiver beslutter permittering og har ansvar for at det legges frem protokoll fra avholdte forhandlinger med representanter for arbeidstakerne, eller annen tilsvarende dokumentasjon. Det skal framgå av protokoll eller tilsvarende dokument hva arbeidsgiver har gjort for å unngå permittering, og at det således er gjort det man med rimelighet kan forvente. Bestemmelsene i Hovedavtalen danner også mønster for behandling av permitteringsaker i virksomheter som ikke er omfattet av tariffavtale.

I bedrifter som ikke har eget tillitsmannsapparat må det foretas en konkret vurdering av arbeidsgivers ansvar om muligheten for tilrettelegging. Arbeidsgiver skal i utgangspunktet gi de opplysninger som setter NAV i stand til å vurdere permitteringsgrunnen konkret ut fra bedriftens situasjon og av forholdene på stedet.

Hvis det dokumenteres enighet mellom partene om at arbeidsgiver har gjort det som med rimelighet kan forventes, så skal dette normalt være retningsgivende for behandlingen i NAV.

Saker som er til klagebehandling vil bli behandlet etter de midlertidige retningslinjene.

Tekst og foto

| STEIN GUNNES

Sjefsøkonom MEF

POLARIS® RANGER

EN LITEN TRAKTOR MED STOR ARBEIDSKAPASITET

Polaris Ranger brukes av:
Ringeriks-Kraft

PRIS FRA KR. 99900,-
EKSKL. MVA. 124875,-
INKL. MVA.

RANGER EU-TRAKTOR. ELEKTRISK, DIESEL ELLER BENSIN.

For offentlig vei – Traktorregistrert – Utgiftsføring – Billig forsikring.

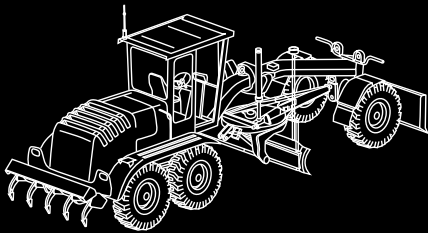
Med en RANGER EU-traktorkan du kjøre på offentlig vei som traktor, ta med deg last på det store lasteplanet og en kollega som passasjer. Den har firehjulsdrift og høy bakkeklaring for god fremkommelighet. Sett på en tilhenger hvis du må ha med enda mer last. Den er tøff og konstruert for å klare krevende arbeid. Vårt brede modell-program og utvalg av tilbehør, dekker et stort bruksområde.

POLARIS® RANGER CENTER

Finn ditt Ranger Center i dag for mer informasjon
www.polarisindustries.no

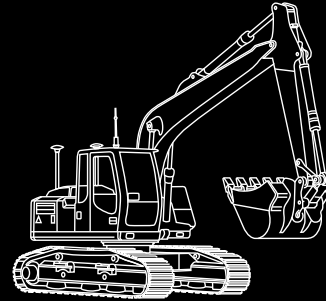
POLARIS FORSKING **PURE POLARIS** **POLARIS FINANS** **Riders**

facebook.com/PolarisNorway

3D maskinstyring
med GPS, mmGPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med laser,
ultralød og tverrfall

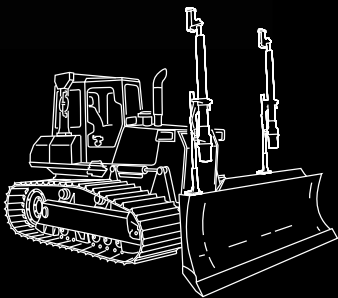

3D GPS
maskinstyring

2D maskinstyring
med enkel
eller grafisk display

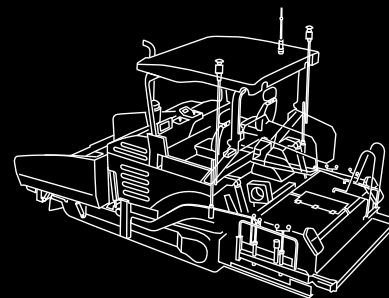

Full kontroll.

3D maskinstyring
med enkel GPS
eller dobbel GPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med enkel eller
dobbelt lasermot-
taker og tverrfall

3D maskinstyring
med mmGPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med ultralød,
skanner og tverrfall

Get Connected... *site*link®

Stabil omsetningsvekst i bygg og anlegg

Omsetningen i bygge- og anleggsvirksomheten var på nesten 51 milliarder kroner i 4. termin 2012. Dette er en økning på 10,3 prosent fra året før.

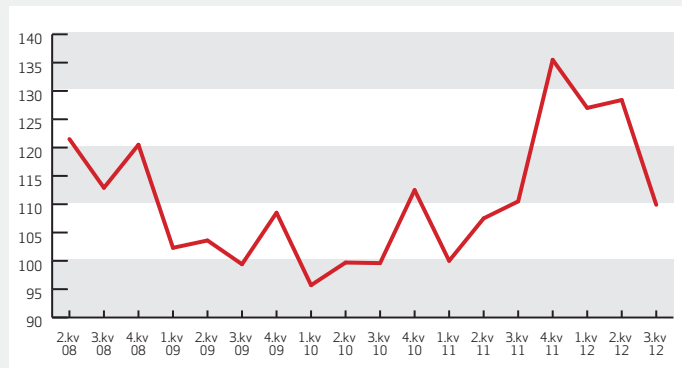
Den største næringen, oppføring av bygninger, utgjør 39 prosent av bygge- og anleggsnæringen. Næringen oppføring av bygninger omsatte for 20 milliarder kroner i 4. termin 2012, dette er 12,7 prosent mer enn i samme periode i 2011.

På fylkesnivå var det bygge- og anleggsbedriftene i Oslo som hadde den største omsetningsveksten i 4. termin 2012, med en økning på 21 prosent fra i fjor. Troms hadde den laveste veksten, på 1,1 prosent i den samme perioden.

All omsetning i denne sammenheng er eksklusive merverdiavgift.

Kilde SSB

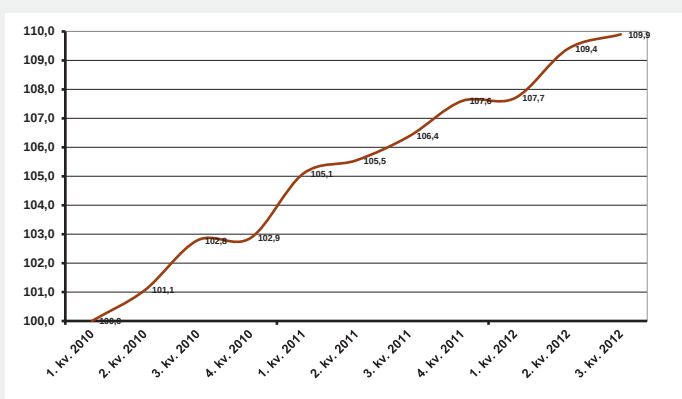
Produksjonsindeks

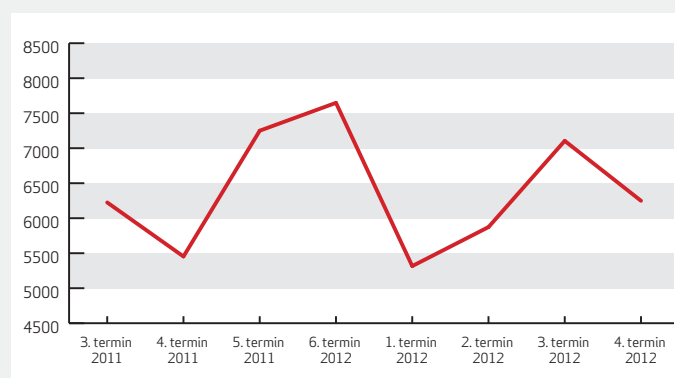
Skogsmaskinindeksen

Har du spørsmål, ta kontakt med MEF v/sjeføkonom Stein Gunnes, stein.gunnes@mef.no, tlf. 22 40 20 25. Kilde: NTNU

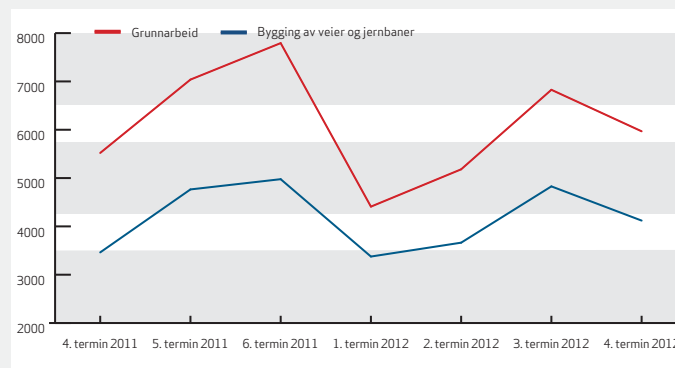
Skogsmaskinindeksen

Omsetningsstatistikk (mill. kroner), Anleggsvirksomhet

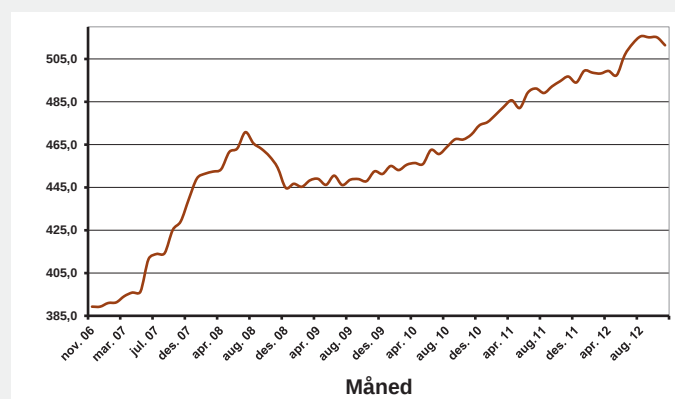
Grunnarbeid/ bygging av veger og jernbaner

Anleggsmaskinindeksen

Indeksen omfatter kostnader vedrørende avskrivning, renter, reparasjon, vedlikehold og drift inklusiv førerlønn. Kilde: NTNU

Anleggsmaskinindeksen

NY FEMÅRSAVTALE

Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) og forsikringsselskapet IF er blitt enige om en ny femårsavtale for 2013-2018. I løpet av denne perioden vil samarbeidet ha vart i 40 år.

En del organisasjoner har i dag tilbud om forsikring fra samarbeidspartner som en naturlig del av sitt tilbud til medlemmene. Men svært få har et like langt samarbeid som MEF og If.

Det første sporet av et samarbeid skriver seg tilbake til 1972, men det var først i 1975 den første offisielle samarbeidsavtalen ble underskrevet. Omsetningen på forsikringsavtalen var det året 26.000 kroner, noe som i dagens kronerverdi tilsvarer ca. 125.000

kroner. I 2012 ligger verdien på 350 millioner kroner. Gjennom samarbeidsavtalen har innholdet i forsikringene endret seg i takt med endring i entreprenørnæringen. Samarbeidsutvalget som ble etablert i 1984, har hatt som oppgave å bidra til at medlemmene er forsikret med tidsriktige vilkår og samtidig tette eventuelle hull i forsikringsordningene.

Fra begge sider

Samarbeidsutvalget har for eksempel stått bak utviklingen

av det unike bedriftsbonus-systemet for MEF-bedrifter. Bedriftsbonus blir gitt basert på tidligere års skadeforløp, med enten rabatt eller tillegg i prisen. Slik vil forsikringsprisen bety store fordeler for de bedriftene som har lite skader. MEF-forsikringen omfatter i dag blant annet personalforsikring for eiere og medarbeidere, ansvarsforsikring tilknyttet eierforhold og bruk av maskiner, bedriftsansvarsforsikring, forsikring av maskiner og utstyr, samt retts hjelpforsikring-

Skadeutvalget ble etablert rundt 1995, og har siden da behandlet og løst over 200 skadesaker som medlemmer har ønsket vurdert i en høyere instans. I skadeutvalget sitter 4 personer fra både If og MEF. Dette for å sikre at skadesakene blir godt belyst fra begge parter. Avgjørelsen i skadeutvalget er bindende for If, men ikke for medlemmet.

MEF-spesialister

I samarbeid mellom MEF og If er det utdannet over 50

Fem nye år MEF og If har signert en ny femårsavtale som samarbeidspartnere om gunstige forsikringsbetingelser for de mange medlemsbedriftene. Fra venstre MEFs administrerende direktør Trond Johannesen, MEF-styreleder Arnstein Repstad, konserndirektør Ivar Martinsen i If og leder Ottar Sefland i If Allianser Bedrift (Foto: Siri Ulvin)

MEF-IF

MEF-spesialister i If over hele landet. Disse skal sørge for å ha kunnskap om bransjen samt kunne gi råd til medlemmer om hva slags forsikringer som er nødvendige for den enkelte, sett i forhold til den virksomheten som bedrives. Ved bruk av disse spesialistene har MEF-medlemmet en garanti for riktig forsikringsdekning. Disse spesialistene kan enten drive oppsøkende virksomhet ute i bedriftene, men kan også være spesialister som tilhører et senter og hvor kontakten kun foretas på telefonen. Det videre samarbeidet vil ha flere fokusområder, blant annet øke eller opprettholde

medlemstilslutningen til avtalen, skadeforebyggende arbeid og hvordan medlemmene best mulig skal betjenes i fremtiden.

Noen mer en andre

75 prosent av MEF-medlemmene er kunder i If. Til tross for den relativt høye tilslutningen er det store regionale forskjeller, fra under 60 prosent på det laveste til 90 prosent av medlemmene på det høyeste. Det vil derfor bli satt større fokus på fordelene i avtalen på kommende medlemsmøter og i medlemmenes kontakt med Ifs representanter. Skader skjer, og det er hva

forsikring er til for. Men det er noen medlemsbedrifter som påfører avtalen større kostnader enn andre bedrifter. Derfor disse vil det bli tilbudt et skadeforebyggende opplegg. Først og fremst er dette noe bedriften selv må være motivert for å kjøre internt i egen bedrift, men Ifs representanter vil også være behjelpelig i gjennomføringen.

Nylansering på Anleggsdage

Allerede nå kan vi meddele om en helt ny forsikringstype som planlegges lansert under Anleggsdagene i januar 2013: Garantiforsikring.

Dette skal være et tilbud til medlemmer som har behov for forskjellige typer garantier i forbindelse med et bygge-/entreprenørprosjekt, og som vil erstatte eller være et supplement til dagens bankgarantier. Vi håper mange har anledning til å besøke Ifs stand under Anleggsdagene for å få mer informasjon om denne nye forsikringen.

Tekst

ULF MICHAELSEN
Salgssjef If Allianser
Bedrift

Vår minste nyhet

Rototilt-familien vokser og får et tilskudd med navnet RT10, som passer til gravemaskiner fra 1,5 til 3,5 tonn.

RT10 beholder slektskapet med de større modellene og bygger på samme utprøvde og robuste teknologi og utførelse. Kombinasjonen av lang levetid, lav vekt og hydraulikk med lave trykkfall gir RT10 unike ytelser.

www.indexator.se

 Indexator
Rototilt Systems

TESTER REDUSERT

Statens vegvesen er i gang med et FoU-prosjekt som MEF-bedrifter med kontrakter på vintervedlikehold bør følge med argusøyne. Nå testes nemlig helt nye metoder der målsettingen er å oppnå redusert saltforbruk på vinterveier med opptil 30 prosent gjennom svakere saltoppløsninger, bruk av vakuumsalt framfor sjøsalt og supereffektiv gps-styrt saltspredningsteknologi.

To strekninger langs fylkesveiene 170 og 172 i Akershus fylke på henholdsvis 9 og 8,8 kilometer er plukket ut der den ene får referansestatus med bruk av sjøsalt. Den andre blir selve forsøksstrekningen som skal påføres vakuumsalt. Begge strekningene vintervedlikeholdes i tråd med veivesenets barmarkstrategi. Det er AS Veidekke Industri som sitter med hovedkontrakten. De to utpekte test- og referanserodene inngår i mindre delkontrakter som effektueres av lastebileierne Stian Heggedal og Knut Yssen. De skal stå for den praktiske gjennomføringen av forsøksprosjektet med hver sin Epoke Sirius AST4902 saltspreder med gps-styring.

- Statens vegvesen er hele tiden aktive på forskning og utvikling, og vi ser det som ønskelig at også entreprenørene deltar dette arbeidet. Veidekke sa omgående ja til å utføre forsøkene som nå inngår som en del av femårskontrakten for veivedlikehold i denne regionen, sier prosjektleder

Anders Svanekil i Vegdirektoratet.

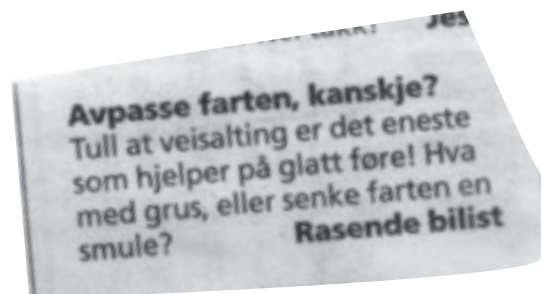
Bakgrunnen for forsøksprosjektet er et reelt krav fra Akershus fylkeskommune om å redusere bruk av veisalt til et minimum. Dessuten er mengder av grasrot-klager på «altfor mye bruk av salt» en gjenganger i regionavisa Romerikes Blad i vinterhalvåret.

- Grasrota er nå én ting. Kravet fra fylkeskommunen er på halvparten av dagens forbruk, men noe slikt er i første omgang umulig å oppnå. Men vi har godt håp om å klare ned mot 20 til 30 prosent i løpet av forsøksperioden, sier anleggsleder Tore Dyrseth i Veidekke Industri.

Sjøsalt vs vakuumsalt

I perioden skal flere saltingsmetoder prøves ut og dokumenteres. For å oppnå mest mulig nøyaktighet skal lastceller monteres på strøpparatene for bruk ved dosering av saltoppløsninger slik at

SALTFORBRUK

«Faksimile fra Romerikes Blad»

1 Provekaniner Brøytebil- og saltspredersjåførene Stian Heggedal og Knut Yssen skal teste ut metoder som kan føre til redusert bruk av salt langs veinettet i områder med barmarkstrategi i vinterdriftkontraktene.

2 Datasprut Åtte gps-styrte dyser med ulik rekkevidde sørger for at saltspredningen skjer der det trengs også når sprederbilen passerer busslommer, tofeltsveier, ekstra brede svinger og liknende. Her demonstreres en dash fra fire av dysene.

måleresultatene nå vil ende nærmest mulig det reelle saltforbruket.

- Det er vel ingen hemmelighet at beregnet forbruk av salt per i dag ikke alltid stemmer med virkelig forbruk på grunn av flere mulige feilkilder under innveing og dosering, sier prosjektdeltaker Dagfinn Gryteselv i Statens vegvesen.

Veivesenet vil altså i utgangspunktet måle forskjeller i forbruk ved bruk av grovkornet sjøsalt, som i dag er basis salttype for spredning på vei, og vakuumsalt, både befuktet og tørr. Vakuumsalt utvinnes ved å pumpe vann inn i underjordiske saltforekomster. Deretter raffineres utvunnet saltlake som så omdannes til ørsmå saltkrystaller med gode heftegenskaper, jevn spredning når innblandet i væske og med bedre langtidsvirkning på veibanen.

Under preventiv salting før snøfall og på godt brøytede strekninger skal bruk av salt- og vannblandinger med redusert saltmengde til ned mot 20-30 prosent prøves ut.

- Alt i alt skaffer vi oss mer kompetanse på ulik bruk av salt og typer salt, for i neste omgang å kunne redusere forbruket. Det er også ønskelig å

Sterk i troen Prosjektleder Anders Svanekil har stor tro på at forbruket av veisalt i løpet av testperioden kan reduseres med opptil 30 prosent.

følge opp utstrakt bruk av saltløsning da dette er metoden det alltid stilles stadig mer krav til, sier Anders Svanekil.

Entreprenørgvinster

Hovedmålet med forsøkene er altså å redusere saltmengden og samtidig opprettholde trafiksikkerheten ved å velge riktig saltmetode og dosering, plassert innenfor det arealet av kjøre- og veibanen som skal saltspres.

- Det andre målet er å dokumentere effekten ved bruk av sjøsalt som befuktet salt og saltløsning, sammenliknet med vakuumsalt, sier Svanekil. Entreprenøren har også gevinster ved å delta, påpeker han.

- Kompetanse på vintervedlikehold i bedriften øker, de ansatte får interessante arbeidsoppgaver og de skaffer seg samtidig kunnskapsmessige fortrinn i forhold til konkurrenter, oppsummerer han.

Smaksprøve Tore Dyrseth og Anders Svanekil sjekker om det er nok salt i suppa som skal spres fra dysene bakpå en av de to fullriggede testlastebilene.

Samtidig skal Veidekke Industri for første gang på Østlandet ta i bruk gps-styrt salting. Metoden er vanlig i for eksempel Danmark, og er tidligere tatt i bruk av MEF-medlem Risa AS i vintervedlikeholds kontrakter i Rogaland med stort hell. Saltingsprosessen styres ifølge Øyvind Sollien hos C. Grindvold som leverer Epoke-sprederen av en forhåndsprogrammert datamaskin. Den både doserer og bestemmer spredningsbredden ut fra gps-koordinater for nøyaktig beliggenhet av busslommer, tofelts veikryss, bredere veibredde i svinger og andre avvik fra standard veibredde langs den aktuelle roden.

- Koordinatene er lest inn på forhånd og lagret i systemet. Fire dyser til hver side er montert bak på sprederen og innstilt slik at de hver for seg dekker henholdsvis én, to tre og fire meter til side for sprederbilens totalbredde. Når for eksempel en gps-registrert busslomme passerer,

VINTERKAMPANJE

på snøutstyr

S650

Feiekost
 Bredde: 173 cm

68i

45.000,-

 eks mva
 (Pris uten maskin)

V-plog
 Bredde: 183 cm

72i

38.000,-

 eks mva
 (Pris uten maskin)

Snøfreser SB240 72i
 Bredde: 183 cm **65000,-**
Snøfreser SB200 68i
 Bredde: 168cm **55000,-**
 (Pris uten maskin)

Ta kontakt med din selger!

Troms og Finnmark: Truls Stellander - Tlf 97 58 12 20

Nordland: Daniel Eilertsen - Tlf 91 75 09 15

Trøndelag: Per Solli - Tlf 97 59 00 96

Møre og Romsdal: Harald Holte - Tlf 95 19 55 70

Hordaland, Sogn og Fjordane: Geir Henning Nygard - 91772253

Rogaland: Eldar Unheim - Tlf 91 00 74 50

Agder fylkene: Bjørn Håland - Tlf 92 82 80 28

Buskerud, Vestfold og Telemark: Magne Reiersrud - Tlf 48 27 19 80

Doosan Oslo, Akershus og Østfold: Wiggo Hansson - Tlf 93 00 78 00

Bobcat Oslo, Akershus og Østfold: Lars Thomas Kihle - Tlf 95 19 55 75

Oppland: Jon Boye Lie - Tlf 91 36 00 00

SALGSSJEF: Paul H Endresen - Tlf 90 41 91 11

ROSENDAL®

MASKIN

når service teller...

www.rosendalmaskin.no

Spisskompetanse Jørn Barkenes og Øyvind Sollien hos Epoke-forhandler C. Grindvold har gode erfaringer med gps-styrt salting i Danmark og i Rogaland.

Praktisk prøve Eksempel på sanntids gps-styring av dyser i ferd med å sende salt inn i en busslomme langs en av de to testrodene i Akershus.

aktiveres dysen eller dysene på den siden slik at den aktuelle busslommen mottar den nødvendige dash'en med dekkende saltoppløsning idet sprederbilen passerer i opptil 60 km/t.

Forandringer kan komme

Forsøkene langs de to fylkesveistrekningene skal i utgangspunktet pågå i hele femårsperioden, men dokumenterbare resultater i positiv retning i forhold til saltforbruk og trafiksikkerhet kan likevel tas i bruk tidligere. Testene utføres av de to lastebilsjåførene uten at de daglige trafikantene langs de to strekningene vil merke noen forskjell under brøyting og salting.

- Men de to får sammen med Veidekke Industri en god del rapporteringsplikter. Blant annet salttiltak og brukte mengder,

brøytetiltak, intense friksjonsmålinger der også vi vil kjøre våre egne målinger, rapportering av feil og mangler på utstyr og trafikkdata og generell dokumentasjon ved interessante funn, sier Anders Svanekil. Han påpeker at eventuelle testresultater som peker i riktig retning på sikt vil få betydning for andre entreprenører med vinterdriftkontrakter for veivesenet.

- I alle fall dersom vi finner ut at nye metoder og bruk av andre salttyper fører til mindre saltforbruk uten at det går ut over trafiksikkerheten. Da snakker vi om områder av landet der barmarkstrategi er dominerende i vinterdriftskontraktene, sier Anders Svanekil.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Kjente kvalitetsprodukter og spennende nyheter!

Vi ønsker våre kunder en
God Jul og et Godt Nyttår!

Maskin og Konsult AS

Utstyrsspesialisten for anleggsmaskiner

TRO TIL PÅ FJELLSPRENGNINGSDAGEN

Bortsett fra et og annet faglig innlegg fra talerstolen av administrerende direktør Frode Nilsen har Leonhard Nilsen & Sønner AS (LNS) som regel forholdt seg til en ganske anonym tilstedeværelse under den årlige Fjellsprenghingsdagen i Oslo. Men med en fersk TBM-kontrakt og mange andre spennende prosjekter i lomma valgte selskapet i år å vise seg fram i full bredde.

I selskap med om lag 800 bransjefolk på SAS-hotellet i Oslo stilte LNS med egen utstillersstand midt blant de aller gjeveste leverandørene av maskiner og utstyr til utvalget av landets tunnel-, sprengnings- og bergverksvirksomheter.

- Ja, vi har status som Gullsponsor for hele Fjellsprenghingskonferansen som i år er nummer 50 i rekken. Fjellsprenghingsdagen utgjør som vanlig første del. Nå er vi såpass i siget at det er på tide å vise fram hva vi egentlig kan og hva vi er i ferd med å gå løs på. Og hva vi trenger av folk, sier personalsjef Åse Mette Spjelkavik til Anleggsmaskinen.

For det er ikke småtterier MEF-bedriften fra Risøyhamn i Andøya kommune i Vesterålen er i ferd med å sette klørne i. Fra før har LNS både erfaring fra og pågående engasjementer i en rekke store og kompliserte oppdrag både i Norge og internasjonalt. Og det er tunneldrift i flere former som er blitt selskapets spesialitet.

- Foruten tunneler driver vi selvsagt også med tradisjonell entreprenørdrift som veibygging, masseflytting og vann- og avløpsoppdrag landet over. Men i løpet av de seneste årene har vi samtidig utviklet oss til å bli en av de største norske aktørene på underjordsdrift.

Peru og Chile

Gruvedrift er også havnet innenfor rammeverket av LNS mange spesialområder. Årevis med kompliserte og krevende oppdrag og utfordrende logistikk under polare klimaforhold for Store Norske Kulkompani på Svalbard har dessuten tilført selskapet kompetanse som også kan brukes andre steder i verden.

- Tunnelprosjektet vårt i Hong Kong har vært i gang et par-tre år nå, og vi sitter i kontraktsforhandlinger for et stort vanntunnelprosjekt i Peru. Samtidig er vi godt i gang med anbudsregning i

tilknytning til et stort tunneloppdrag i Chile. Så mye av årsaken til vår offentlige opptreden her er rett og slett behov for flere ansatte, og en del av dem håper vi å få tak i nettopp her, sier Kjell Mangor Kløvfjell som til daglig jobber som stikker i LNS.

LNS er et av flere selskaper i LNS-gruppen som består av 800 ansatte med samlet omsetning på 1,7 milliarder kroner i 2011. Datterselskapet LNS AS som driver med tunnel-, anleggs- og gruve-drift alene, har 400 ansatte.

Seneste TBM-stikk

Behovet for nye og kompetente medarbeidere veier tungt for LNS. Det er noe av grunnen til at lærling Hans Robin Rinø-Østmo også er på plass på standen til Risøyhamn-entreprenøren.

- Den største ressursen i en

bedrift som LNS er kompetente mennesker som daglig møter utfordringer med engasjement og ikke minst godt humør. Da er mye av det som skal til for å tilfredsstille oppdragsgiverne, på plass, sier Rinø-Østmo.

Mannskapshullene som LNS nå forsøker å tette består av prosjekt- og anleggsledere med sivilingeniør- eller ingeniørutdannelse eller fullført teknisk fagskole med utfyllende praksis.

- Gode språkkunnskaper hører også med, sier Spjelkavik og viser til internasjonal ekspansjon.

Men også mer praktisk innrettede kvalifikasjoner er etterspurt. Stikningsingeniører, formenn og maskinsjef/maskinfolk står også høyt på ønskelista.

TBM-renessanse 12 av i alt 14 kilometer tunnel i Øvre og Nedre Røssåa skal drives med TBM-teknologi. Her representert ved en Robbins TBM i miniatyr.

Sponsorgull Kjell Mangor Kløvfjell, Åse Mette Spjelkavik og Hans Robin Rinø-Østmo presenterte LNS i full bredde som Gullsponsor under årets Fjellsprengningskonferansen 2012.

LNS har også kvittert ut enda et trumfstikk denne høsten ved å sikre seg kontrakten på Øvre og Nedre Røssåga i Hemnes kommune i Nordland. Her skal etter 20 års fravær i Norge fullprofilboringsteknologien (TBM) igjen tas i bruk, kombinert med konvensjonell drift.

TBM-motstand

Kontrakten er på om lag 716 millioner kroner og omfatter i alt 14 kilometer tunnel hvorav 12 skal drives med TBM-teknologi. Diameter er satt til 6,7 meter med opsjon på økning til 7,23 meter. Statkraft er byggherre og anleggsstart er planlagt allerede innværende vinter med ferdigstillelse 2014/2015.

- Det handler om en utvidelse av et vannkraftanlegg som ble utbygget på 1950- og 1960-tallet. I og med at vi er først ute i Norge til å gjenoppta TBM-drift, blir vi også mer attraktive for andre byggherrer og samarbeidspartnere, skriver LNS-direktør Frode Nilsen blant annet i internavisa LNS-Nytt. Den nye Follo-banen er også prosjektert med TBM-drift, men den kommer ikke i gang så

raskt.

- Prosessen fram til kontraktsignering har vært meget lang, men vi har møtt en profesjonell byggherre som ser mulighetene som vi har foreslått, fastslår Frode Nilsen. På prinsipielt grunnlag har han i alle år vært motstander av TBM-drift av vei- og jernbanetunneler, kort og godt fordi over en tredel av et ferdig utboret tverrsnitt må fylles opp igjen med masser til bærelag og øvrig stabiliserende fundamentering for kjørebane og skinnegang.

- Tunneler for vei og bane må drives konvensjonelt fordi metoden i en slik sammenheng er mer kostnadseffektiv, har Nilsen tidligere slått fast overfor Anleggsmaskinen.

Med vanntunneler stiller det seg imidlertid helt annerledes. Her utnyttes hver eneste kvadratcentimeter av det sirkelrunde tverrsnittet som en TBM-maskin etterlater seg i fjellgrunnen.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

GULL OG ÆRE TIL STATENS VEGVESEN

En gryende mistillit til anleggsbransjen i forbindelse med raset i Hanekleivtunnelen langs E18 i Vestfold for få år siden ble parert på mesterlig vis ved at Statens vegvesen kjapt etterpå presenterte muligheter til forbedringer av rutiner og organisering i forbindelse med tunneldriving i Norge, mener NNF-juryen for utdelingen av Gullfeiselen 2012.

Heder og ære Statens vegvesen er tildelt Gullfeiselen 2012 for dugelig innsats til beste for en samlet norsk tunnelbransje.

Og derfor ble nettopp Statens vegvesen funnet verdig som utvalgt kandidat til den gjeve bransjeprisen som ble delt ut under festmiddagen ved årets fjellsprengingsdag i Oslo nylig. Vegdirektør Terje Moe Gustavsen ble ropt fram for å motta prisen av formann Jan Kristiansen i Norsk Forening for Fjellsprengingsteknikk.

- Flere uheldige episoder i forbindelse med bergarbeider og tunnelanlegg de seneste årene er beskrevet som et bransjeproblem, og tilliten er blitt satt på prøve i opinionen. Tunneldriving var tidligere mer et håndverk med nærkontakt mellom entreprenør og berget med renskespett og hakke, enn dagens industrielle driftsmetoder, sa Kristiansen innledningsvis i begrunnelsen for tildelingen.

Forbedringspotensial

Arbeidsplattformen som tidligere brakte tunnelarbeideren helt oppunder tunneltaket er erstattet av maskiner og automater, og ikke lenger obligatorisk. For eksempel er inngående kunnskap om behovet for permanent sikring et av flere kriterier som er gått tapt under veis.

- Entreprenøren er interessert i framdrift, men samtidig skal og må sikkerheten ivaretas. Sprøytebetong som metode vil ofte derfor helst bli satt i gang så raskt som mulig. Dette var en utvikling som man måtte gjøre noe med, og det var bransjen enig om.

Og etterdønningene av raset i Hanekleivtunnelen langs E18 ble på mange måter et vendepunkt.

Undersøkelser og påfølgende utredninger etter hanekleivraset viste at det var åpenbare muligheter til forbedring av rutiner og organisering i

forbindelse med nettopp tunneldriving.

Slik var bakteppet for Statens vegvesens invitasjon til et bransjesamarbeid med tanke på å komme fram til en felles strategi og prosedyrer knyttet til bygging av tunneler, basert på den norske byggemetoden hvor nettopp berget inngår som bygge- og konstruksjonsmateriale.

Tverrfaglig tankegang

Statens vegvesen etablerte et eget tunnelstudium, åpent for hele bransjen. Tunnelstudiet – tidligere Tunnel-skolen – skal bidra til økt samhandling mellom ulike tunnelfagmiljøer for å oppnå felles forståelse for tunnelfaget, tverrfaglig tankegang og å styrke kvaliteten i alle faser av et tunnelprosjekt.

- Resultatet av dette arbeidet er nå innarbeidet gjennom nye prosedyrer, krav og forutsetninger i tunnelkontraktene til Statens vegvesen, og den statlige veietatens innsats er noe hele bransjen har fordeler av nå i dag, oppsummerte Jan Kristiansen.
- Gullfeiselen tildeles alt i alt Statens vegvesen for et godt initiativ og en betydelig innsats nedlagt på dette området i samarbeid med bransjens øvrige aktører. Og vi i NFF understreker betydningen av opprettelsen av Tunnel-skolen som et viktig og målrettet tiltak for å heve kompetansen innen tunnelfaget for hele bransjen, begrunnet også Jan Kristiansen tildelingen av Gullfeiselen til Statens vegvesen.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

JERNBANEVERKET VALGTE TBM

Utenlandske entreprenører vil trolig være på plass for å kjempe om oppdraget når Jernbaneverket utlyser fire nye tunneler langs den nye Follobanen som TBM-prosjekter.

Gjennomslag Valg av TBM-maskiner for bruk på Follobanen er noe entreprenøren selv må ta seg av. Her en Robbins-TBM i arbeid med Gotthardtunnelen i 2008 (Illustrasjonsfoto).

Beslutningen om å anvende fire TBM-enheter til å bore så å si hele Norges hittil lengste jernbanetunnel i to løp med opp mot ti meters diameter, er ikke minst tuftet på tidsbesparelser. Men også at det er trangt om plassen ute i det fri til opprigging for et såpass stort anlegg over så mange år.

Ferdig 2019

TBM-enhetene skal etter planen monteres opp og drives i to retninger fra en ferdig konvensjonelt sprengt fjellhall tilknyttet en prosjektert atkomsttunnel omtrent midt på den 22 kilometer lange strekningen av nytt dobbeltspor Oslo-Ski. Dermed gjøres flere store utendørs riggområder langs traseen og mange ekstra tversslag overflødige.

Og en alternativ vanlig konvensjonell drift av det doble tunnellopet vil dessuten innebære opp mot to års lenger ventetid på oppstarten som nå forventes vil skje i 2014 med ferdigstillelse av hele anlegget i 2019, opplyser Jernbaneverket.

Under Fjellsprengingskonferansen nylig var TBM-prosjektet tilknyttet Follobanen et yndet samtaleemne, og ingen tror et norsk

entreprenørselskap alene er i stand til å håndtere et TBM-prosjekt i denne størrelsen alene. Men at LNS AS kom LNS nå igjen?

Jernbaneverket i forkjøpet med det første TBM-prosjektet i Norge på 20 år, Øvre og Nedre Røssåga i Nordland, ble også flittig kommentert. Få, om i det hele tatt noen, tror at LNS er i stand til også å gå løs på Follobanen på egen hånd med TBM-teknologi.

- Hva angår Follobanen vil det vel ikke være noen stor overraskelse om det kommer en eller flere utenlandske entreprenører inn, men forhåpentligvis i godt samarbeid med en norsk entreprenør, sier formann i NFF Jan Kristiansen.

- Det vil gi oss muligheten til rask erfaringsoverføring som innebærer at vårt fagmiljø vil kunne videreutvikles og at vi får stoff til mange foredrag under senere fjellsprengningskonferanser. Hele TBM-tunnelprosjektet mellom Oslo og Ski er kostnadsberegnet til nærmere 24 milliarder kroner.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Ønsker endringer i drifts- og

I en brosjyre Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) nylig publiserte presenteres en rekke forslag til endringer i kontraktene for drift og vedlikehold av veinettet.

vedlikeholdskontraktene

Drift og vedlikehold av veinettet er avgjørende for trafikantene og essensielt for å sikre en effektiv, pålitelig og nøyaktig person- og godstransport. I 2003 ble produksjonsavdelingen i Statens vegvesen skilt ut som et eget statlig aksjeselskap, Mesta AS, og det ble åpnet for konkurranse om drifts- og vedlikeholdskontraktene. De påfølgende årene har drifts- og vedlikeholdskontraktene vært gjenstand for mange diskusjoner, og MEF foreslår nå en rekke endringer i disse kontraktene, med den hensikt å gi bedre veidrift samt bidra til å gjøre markedet mer attraktivt for en større gruppe entreprenører.

– Vi mener det er viktig med variasjon i kontraktstørrelser. Derfor oppfordrer vi Statens vegvesen til å utlyse flere, mindre drifts- og vedlikeholdskontrakter tilpasset de små og mellomstore entreprenørene, der marked og geografi tilsier at dette vil være hensiktsmessig, sier næringspolitisk rådgiver i MEF, Håvard Almås.

– Vegvesenet bør ha som målsetting å gjennomføre prøveprosjekter med mindre kontrakter, for på den måten å få et bedre erfaringsgrunnlag med slike kontrakter.

Blant forslagene til endringer i kontraktene som MEF presenterer, er bedre beskrivelse av vintervedlikeholdet, inkludert salting, og det bør det være minimum være seks måneder mellom kontraktsinngåelse og oppstart. Videre foreslås økt grad av forskuddsbetaling (riggpost) og lavere garantisum, i tillegg til at etterslepsarbeid

i større grad bør inkluderes i kontraktene.

– MEF ønsker at kontraktene skal gi best mulig resultat ute på veiene, samtidig som behovet for en god risikofordeling mellom entreprenør og byggherre blir ivaretatt. Markedet for drift og vedlikehold var tidligere ikke hovedsatsningsområde for MEF-bedriftene, men de senere årene har stadig flere bedrifter vist interesse for denne typen kontrakter. Statens vegvesen skal ha ros for å ha tatt signalene fra bransjen på alvor og bl.a. utlyst enkelte driftskontrakter av mindre kontraktsomfang de siste par årene. Likevel mener vi det er behov for ytterligere endringer og forbedringer, sier Almås.

– Det er indikasjoner som tilsier at markedet for drift og vedlikehold er i ferd med å bli mer modent, samtidig som det er betydelige regionale forskjeller når det gjelder konkurransegrad. Vegvesenet og fylkeskommunene bør derfor fortsatt ha fokus på å optimalisere risikofordelingen mellom entreprenør og byggherre. Videre vil en kombinasjon av ulike kontraktsformer føre til en kompetanseheving blant entreprenørene. I tillegg bidrar det til å sikre bedriftene oppdrag i perioder med lavere aktivitet, da særlig nå på vinterstid, avslutter Almås.

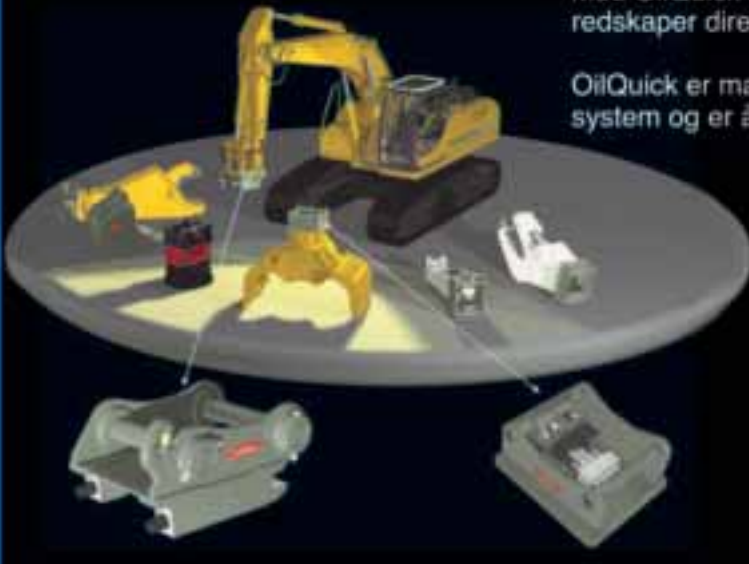
Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Riktig redskap til riktig jobb!

Med OilQuick hurtigkoblingsfester kobler du hydrauliske redskaper direkte fra førerstedet fort, enkelt og lønnsomt.

OilQuick er markedets mest avanserte hurtigkoblings-system og er å få til gravemaskiner mellom 1-120 tonn.

Mekanisk redskapsgrind

Hydraulisk redskapsgrind

Hammerplate

Pendeladapter

OTS Trading
Overseas Trading & Service Co. A/S
Postboks 267, 1326 Lysaker
Tlf. 67 12 24 60 - fax 67 58 07 16
Ole mob. 950 60 166, Kjell mob. 907 64 332 Avd.kontor Larvik: A. Bratlie tlf.: 920 58 816
e-mail: mail@ots.no • www.ots.no

RF SYSTEM AB

STANLEY DYNASET

STORT OG ATTR PÅ SUNN-MØRE

AKTIVT

Store maskiner Det kreves litt for å flytte på 1,5 millioner kubikk-meter masser. Graveren på bildet er Hitachis nye 86-tonner i 5-serien, 870LCH-5. Busengdal Transport er den første entreprenøren i Europa som har tatt den i bruk.

I Skodje kommune, ikke langt fra Ålesund, er Sunnmøres største næringspark i ferd med å ta form. Det er den lokale maskinentreprenøren Busengdal Transport AS som har grunnarbeidene for hele det 330 mål store området.

Den nye næringsparken har en svært sentral beliggenhet i distriktet, noe som naturligvis gjør det attraktivt for næringslivsaktører å etablere seg der. Hittil har Posten/Bring åpnet sitt distribusjons- og lagerbygg på tomten, mens Maxbo og Coop, Rema 100 og en bensinstasjon er på vei, og flere vil garantert følge etter. Scania har også etablert seg på området, riktignok rett utenfor selve næringsparktomten. – Tomten ligger helt ustyrtelig sentralt til; geografisk befinner den seg ideelt både på en nord-sør- og en øst-vestakse med hensyn til tilgjengelighet og veinett. Helt midt i blinken, egentlig, slår Bjørn Busengdal fast. Han eier og driver Busengdal Transport AS sammen med broren Erling. Firmaet, som for øvrig også har kjøpt en tomt på området, ble grunnlagt i 1957 av faren, Martin Olav, og har etter hvert utviklet seg til å bli en betydelig aktør i regionen.

Ny generasjon

Busengdal Transport har i dag drøyt 100 ansatte og utfører oppdrag som veibygging, tomtegraving og mudring over hele landet, men med

Møre og Romsdal som hovedmarkedsområde. De senere årene har også tredje generasjon Busengdal kommet med i selskapet. Begge brødrene har nemlig kone og to barn som alle jobber der. Busengdal kommer fra Møre og Romsdals minste kommune, Stordal, og det er der hovedkontoret ligger. Digernes Næringspark, som ligger en drøy halvtime unna kontoret, legger for tiden beslag på ca. 10 prosent av arbeidsstokken. På det mest hektiske hittil, i 2011, var hele 25 ansatte involvert i prosjektet, altså kvartparten av alle ansatte.

150.000 lastebillass

På den enorme tomten som utgjør Digernes Næringspark, er det Busengdal Transport som har fått jobben med å sprengre vekk fjell, jevne ut området, etablere infrastruktur og gjøre klart for utbygging. Selskapet har for øvrig, som den første entreprenøren i hele Europa, tatt i bruk Hitachis nye 870LCH-5, en 86-tonners gravemaskin i 5-serien.

– Hele næringsparken er på ca. 330.000 kvadratmeter, og det er et

GRAVESKUFFER? SNAKK MED KNUT! TLF. 33 43 02 46

HOLGER'S AS

ANDEBU NÆRINGS-PARK
3158 ANDEBU
TEL: +47 33 43 02 00
FAX: +47 33 43 02 01
POST@HOLGERS.NO

3

4

1 Stor arbeidsplass Når hele næringsparken er ferdig utbygd vil det være arbeidsplassen til minst 1000 mennesker, sier Bjørn Busengdal, som eier og driver Busengdal Transport sammen med broren Erling.

2 Mye stein De enorme steinmassene blir i stor grad brukt internt på området til opparbeiding av industritomtene, men noe blir også solgt videre til ulike prosjekter i kommunene i distriktet.

3 Knuseverk Busengdal Transport har et eget knuse- og sorteringsverk på prosjektet.

4 Rivende utvikling Det som for ikke lenge siden var et skogs- og myrområde er i ferd med å bli et knutepunkt for næringslivet i distriktet.

totalt masseforflytningsbehov på ca. 1,5 millioner kubikkmeter. For å sette det i perspektiv tilsvarer det ca. 150.000 semi-lastebillass, sier Busengdal.

– Det aller meste av dette er stein- og morenemasser, men det inkluderer også ca. 300.000 kubikkmeter myr og jord. For å kunne ta imot og lagre disse jord- og myrmassene etablerte vi en 25 meter høy steinvoll på området. Når det gjelder de enorme steinmassene, bruker vi en stor andel av dem internt her på området til opparbeiding av de forskjellige industritomtene. Det blir likevel et visst overskudd av fjellmasser, som vi selger videre til ulike prosjekter i kommunene her i distriktet.

Langsiktig perspektiv

Det som for ikke lenge siden var et skogs- og myrområde er altså i

ferd med å bli et knutepunkt for næringslivet i distriktet, og det pågår nå omfattende bygge- og anleggsarbeider inne på området, som snart vil huse mange arbeidsplasser. Tidligere i år åpnet også Møre og Romsdals største veikryss like utenfor næringsparken, noe som er med og sikrer god tilgjengelighet til området.

– Det var to gründere som startet hele dette prosjektet; Hans Drabløs, som senere solgte seg ut til Wenaas Kapital AS, og Tore Rødal, forteller Busengdal.

– Dette blir Sunnmøres største næringspark, og når den er ferdig utbygd vil det være arbeidsplassen til minst 1000 mennesker. Det bygges for tiden også ut et kollektivknutepunkt på området, slik at det skal bli lett tilgjengelig for så mange som mulig. Det hele er basert på et langsiktig perspektiv. Prosjektet var for øvrig nominert til nyskaperprisen på Sunnmøre for 2012, sier han.

912D
Slik du kjenner den i dag
912DS
Med fjærende framaksel...

facebook
Hydrema i Norge - 912 dumpers

www.hydrema.com

HYDREMA

3520 JEVNAKER

SALG:
Bjørn M. Eriksen 911 99 692
Heinz Swen 406 13 993

SERVICE, VERKSTED OG DELER: 913 14 010

922D
Med 600-90x30,5 dekk

922D
Vegversjon!
Med 20,5x25 dekk

Digernes næringspark

Byggestart:

Årsskiftet 2010/2011 (kontrakten ble inngått høsten 2010).

Ferdigstillelse:

Kontrakten løper ut 2016. Området blir utbygd i takt med utvikling og salg.

Entrepriseform:

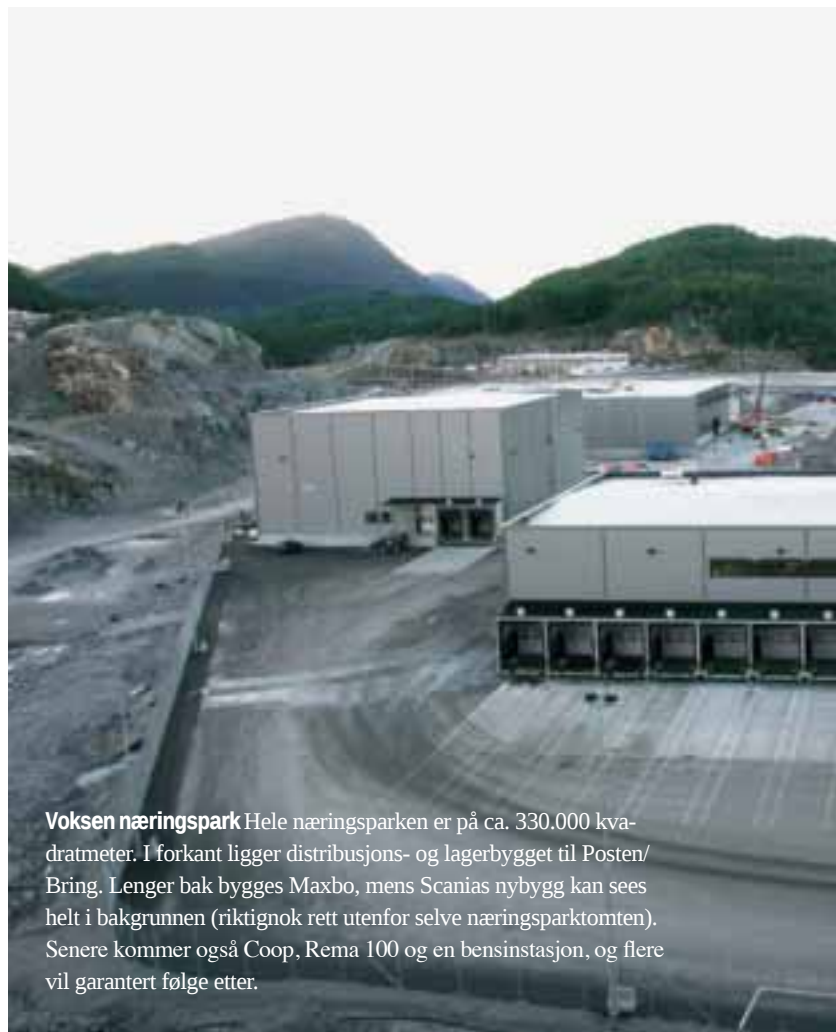
Busengdal Transport er hovedentreprenør for grunnarbeider og infrastruktur for hele næringsparken, samt totalunderentreprenør grunnarbeider på enkeltprosjekter.

Byggherre:

Wenaas Kapital og Tore Rødal.

Kontraktssum:

Ca. NOK 80 mill. (eks. mva.), (hvert enkelt utbyggingsprosjekt kommer i tillegg).

Voksen næringspark Hele næringsparken er på ca. 330.000 kvadratmeter. I forkant ligger distribusjons- og lagerbygget til Posten/Bring. Lenger bak bygges Maxbo, mens Scania's nybygg kan sees helt i bakgrunnen (riktignok rett utenfor selve næringsparktomten). Senere kommer også Coop, Rema 100 og en bensinstasjon, og flere vil garantert følge etter.

Tjern måtte tømmes

I tillegg til å utføre grunnarbeider og infrastruktur på hele området, er Busengdal også med å konkurrere om hvert enkelt utbyggingsprosjekt.

– Det første prosjektet var Posten/Bring, der et areal på 33.000 kvadratmeter ble bygd ut. Vi var totalunderentreprenør for HENT AS, og hadde prosjektering, grunnarbeider og opparbeiding av utomhusarealer. Nå er vi i gang med Maxbo, med et tomteareal på ca. 10.000 kvadratmeter, og vi har samme type kontrakt der.

Senere kommer bl.a. Coop, Rema 1000 og en bensinstasjon, men det er ikke avgjort hvem som får oppdragene der ennå, forteller bedrifts-

lederen, før han beskriver litt av utfordringene så langt.

– Det var et tjern her inne som vi måtte tømme og bygge opp igjen til fast grunn ved hjelp av komprimering av masser. Vi registrerer at det de senere årene har blitt stadig strengere krav til dokumentasjon når det gjelder for eksempel komprimering. På dette prosjektet har vi benyttet en 26 tonn BOMAG-vals med full GPS-dokumentasjon, for på den måten å kunne dokumentere komprimeringsgraden i hvert enkelt lag.

Arbeidsfelleskap

Digernes Næringspark er det desidert største enkeltprosjektet Buseng-

Samferdsel

KAMPANJE-INNSPURT!

Klikk deg inn på www.bdsamferdsel.no eller scann koden med din smarttelefon.
Kampanjen varer frem til 31.12.12.

KAMPANJE OG NYHETER
Nr. 2 – 2012
www.bdsamferdsel.no

- NYHET!
- Oppledet blinklys p. 2
- Vasking og merking p. 2-4
- Byggegjerd p. 5

www.dahl.no

BRØDRENE DAHL

Infrastruktur Busengdal Transport utfører også all infrastruktur på området. Dette er et «vanntårn» til brannsikring.

dal har hatt noen gang. Men de har likevel vært involvert i enda større prosjekter.

– Dette er vårt største prosjekt som enkeltfirma. Vi har imidlertid tradisjoner for å utføre prosjekter i arbeidsfellesskap med andre entreprenører, noe som gjør det mulig for oss å regne på store jobber. For eksempel hadde vi, i arbeidsfellesskap med tre andre firmaer, grunnarbeidene på Subsea 7 spolebase på Vigra, en kontrakt til over 100 millioner kroner, sier Busengdal.

– Arbeidsfellesskap er en svært fornuftig måte å jobbe på. Ved å gå sammen med andre selskaper kan man være med å konkurrere om langt større jobber enn man kunne klart på egen hånd, og man kan

også utnytte maskinparken bedre. Ved å inngå et arbeidsfellesskap låser man ikke all kapasitet i ett prosjekt, så selv om man er med på en stor jobb, har man likevel kapasitet til å ta lokale jobber ved siden av. Det er imidlertid viktig å se på fordelingen av eventuelt utbytte eller underskudd på slike prosjekter; den bør jo gjenspeile innsatsen. Derfor har vi utviklet en «steike god» nøkkel, eller mal, når det gjelder nettopp det – en mal vi gjerne deler med andre selskaper, sier han.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

ANLEGGSMASKINEN (54. årgang) er Norges første fagtidsskrift som dekker maskinentreprenørbransjen i sin helhet. Anleggsmaskinen kommer ut 11 ganger i året og har 28.000 lesere, inkludert beslutningstakerne i de nesten ca. 2.000 medlemsbedriftene i Maskinentreprenørenes Forbund (MEF). Disse beslutningstakerne representerer entreprenører i bransjene anlegg, skog, samt avfall og gjenvinning. I tillegg blir Anleggsmaskinen lest av private og offentlige byggherrer, leverandører av maskiner og utstyr, skoler, organisasjoner, Stortinget, regjeringen, departementer og media.

OPPLAG**Opplag pr. 1. halvår 2012**

	Norge	Utland	Total
Foreningsabonnement	3890	-	3890
Betalt abonnement	1113	13	1126
Andre regelm. gratis distr.	517	-	517
Distribuert i alt	5520	13	5533

ABONNEMENT

1 år	kr. 595,-
Utland	kr. 650,-

Vil du abonnere, send e-post til firmapost@mef.no. Alle annonsører får tilsendt bladet gratis.

ANLEGGSMASKINEN

Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo
Besøksadresse: Fred Olsensgt. 3
0152 OSLO
Tlf: 22 40 29 00
Faks: 22 40 29 48
am.no

UTGIVER

Maskinentreprenørenes Forbund

ANSVARLIG REDAKTØR

Svein Erik Madssveen
Tlf: 22 40 29 19
Faks: 22 40 29 49
Mob.: 900 77 989
sem@mef.no

Jørn Söderholm
Mob.: 416 55 220
js@mef.no

ANNONSEANSVARLIG

Berit Kjølø
Tlf: 22 40 29 18
Mob.: 951 10 179
bk@mef.no

Siri Ulvin
Avdelingsleder
siri.ulvin@mef.no
Dir. nr.: 22 40 29 20
Mob.: 913 19 249

Runar F. Daler
Journalist
runar.daler@mef.no
Dir. nr.: 22 40 29 22
Mob.: 482 46 412

Merete Raabe Frantsen
Informasjonsrådgiver
mrf@mef.no
Dir. nr.: 22 40 29 21
Mob.: 957 55 562

Kari Bijmolen
Produksjonsleder/
grafisk utforming
kb@mef.no
Dir. nr.: 22 40 29 17
Mob.: 918 55 818

ANLEGGSMASKINEN

UTGIVELSER 2012

Nr.	Materiellfrist	Utgivelse	Tekniske data	
1	7. januar	17. januar	Bladformat:	230x310
2	7. februar	19. februar	Satsflate:	185x270
3	7. mars	19. mars	Antall spalter:	4
4	8. april	18. april	Spaltebredde:	42
5	6. mai	21. mai	Ferdiggjøring:	Stiftet
6	14. juni	26. juni	Utfallende trykk:	Ja
7/8	16. august	28. august	Papirkvalitet	
9	11. september	23. september	4 sider omslag:	200 g gloss
10	9. oktober	21. oktober	Papirkvalitet innmat:	100 g gloss
11	8. november	20. november	Raster omslag:	80
12	4. desember	17. desember	Raster innmat:	80

I tilfeller hvor materiellfristen overskrides, vil uten forvarsel, siste innrykkede annonse benyttes.

Bladet utformes i InDesign. Elektronisk levering: InDesign-, pdf- og bildefiler. Bilder skal være i cmyk og ha oppløsning på 300 dpi.

PRISER & FORMATER

Format 4 farger

2/1 side	32 000
1/1 side	18 590
1/2 side	10 790
1/3 side	8 130
1/4 side	6 290
1/8 side	3 890

Spesialplassering

2. omslag	1/1 side	21 190
3. omslag	1/1 side	21 190
Bakside	1/1 side	23 900
Midtside	2/1 side	34 290

Bilagspriser

Format	Pris	Maks. vekt
2 sider løst	25 590	10 gram
4 sider løst	28 490	20 gram
4 sider stiftet	20 090	20 gram
8 sider løst	40 190	40 gram
8 sider stiftet	31 590	40 gram

Rabatter

11 innrykk	15%
6 innrykk	10%
3 innrykk	5%

Stiftet bilag

Leveres i format 303 x 213 mm.

Løst bilag

Leveres i format 293 x 205 mm. Plastpakkes.

Annonseformater innenfor margen

1/1 side	185 x 270	
1/2 side		
Stående:	90 x 270	Liggende: 185 x 133
1/3 side		
Stående:	60 x 270	Liggende: 185 x 90
1/4 side		
Stående:	90 x 133	Liggende: 185 x 65
1/8 side		
Stående:	90 x 65	Liggende: 185 x 33

Utfallende annonser (uten marg)

For utfallende annonser må det legges til 6 mm i høyde og 6 mm i bredde.

Avbestilling

4 uker før utgivelse. Reklamasjonsretten bortfaller hvis materiellfrist ikke overholdes. Reklamasjoner, rettelser og stoppordre må gis skriftlig.

Betalingsbetingelser

Netto pr. 30 dager.

Vei- og oppmålingsspray

Blinkens vei- og oppmålingsspray

Malingen er vannbasert og er den mest miljøvennlige på markedet. Fäes i fargene fluor orange, gul, rød, rosa, fluor grønn, fluor blå, sort og hvit.

Innhold 500ml. Pris pr. kartong (12 stk.) kr 540,-

Tilbehør:
Spraypistol kort
Kr 190,-

Spraypistol lang med
hjul (74cm)
Kr 250,-

Skrivespray

Blinkens 360 graders skrivespray

Merkespray som kan brukes i alle retninger.

- Kan brukes i kuldegrader
- Tørker fort - selv på våte underlag
- Mer fargepigmenter gir kraftigere farger
- Høyere gasstrykk gir tomme bokser

Sprayer leveres i fargene fluor orange, hvit, gul og rød.
Innhold 500ml. Pris pr. kartong (12 stk.) kr 696,-

Bestselger til tunnel arbeid!

Vnr. 10187 Vnr. 10188 Vnr. 10189 Vnr. 11098

Ved store kvanta, ta kontakt for pristilbud!

Trafikkspray

Blinkens Trafikkspray

Hurtigtørkende og slitesterk merkespray med god dekkevne. Proff merking av p-plasser, lagerhaller m.m. Fäes i fargene gul og hvit.

Innhold 590ml. Pris pr. kartong (12 stk.) kr 1.140,-

Tilbud: Sprayvogn med en kartong spray kr 1.990,-

Vnr. 1381

Vnr. 1378

Vnr. 1377

95,-
pr. boks

Alle priser er eks. mva.

Bestselger!

Topcon GRS-1 RTK Mottaker

Topcon GRS-1 Nettverksrover!

Markedets mest solgte nettverksrover!
Mer enn 600 brukere i Norge!

Selv om den er liten i størrelse og vekt, inneholder den alt du trenger for å gjøre jobben raskt og effektivt. Ved å koble til et RTK nettverk får man nøyaktighet på centimeternivå.

- Tofrekvent GPS + GLONASS
- 72 universelle kanaler
- Innebygd kamera
- Integrert GPRS/GSM
- Bluetooth og WLAN
- Veistikking
- Innmåling
- Utsetting
- Volum
- Norsk program

Ta kontakt for mer informasjon!

Topcon RL-SV2S Tofallslaser

Ny og robust tofallslaser fra Topcon!

Laseren har 5 års garanti og leveres i koffert med mottaker og brakett.

- Nøyaktighet: 1,2mm på 30 meter
- Rotasjonshastighet: 300 og 600 RPM
- Rekkevidde: 800 meter i diameter
- Tofall +/- 15%
- Selvjusterende!
- Opptil 120 timer driftstid (alkaliske batterier)
- Robust og vanntett konstruksjon
- Maskinkontroll kompatibel

Varent. 11941 RL-SV2S Basic kr 14.900,-

Varent. 11903 RL-SV2S + kr 18.900,- (+ leveres med fjernkontroll, oppladbart batteri og lader)

NYHET!

Bensindrevne Borhammere

Bensindrevne borhammere med Honda 4-takts motor

Med 4-takts motor får du lavere bensinforbruk, mindre vibrasjoner, lavere lydnivå, mindre utslipp og ingen oljeblanding i drivstoffet.

Varent. 11986 Loke-26 4T kr 13.900,-

Varent. 11985 Balder-36 4T kr 21.900,-

NB! Vi har også borhammere med 2-takts motorer. Se www.blinken.no for mer info.

Alle priser er eks. mva

Målrettet Jon Magne Weum (t. v.) har opplæringskontrakt hos Banedrift AS og kjører for tida en spesialbygget beltegraver på Råde stasjon. Her sammen med sikkerhetsvakt Kåre Nedland.

ENDELIG PÅ RETT SPOR

Jon Magne Weum er en av tre ufaglærte, unge fast ansatte grunnarbeidere hos Banedrift AS i Østfold som nå er i gang med full fagutdanning i vei- og anleggsfaget.

Bakteppet for det hele er at de tre arbeidstakerne har ulike valg av fagretning ved videregående opplæring på skolen. Mens Jon Magne Weum valgte vei- og anleggsfaget fra begynnelsen av, valgte Jonas Jakobsen og Stig André Melby fagretninger som bygg, murer, industriell produksjon og motor/kjøretøy. Av ulike årsaker har de to sistnevnte besluttet å legge bak seg tidligere faglige

valg, og føler nå at de nå er kommet på rett spor igjen med vei- og anleggsfaget etter at de søkte om og fikk ansettelse som grunn- og hjelpearbeidere hos Banedrift på Rolvsøy i Østfold fylke. Weum er i gang med å fullføre en opplæringskontrakt, mens Jakobsen og Melby har undertegnet lærlingkontrakter.

- Alle tre har med ulik bakgrunn tatt tak for å fullføre

Langsiktig Jon Magne Weum, Jonas Jakobsen og Stig André Melby har praktisk arbeid i sikte før målet om å ta fagprøven i vei- og anleggsfaget om henholdsvis 12, 27 og 36 måneder fram i tid. Kai Eriksen (bak) følger opp hver av dem.

utdanningen som kreves for å bli fagarbeidere i vei- og anleggsfaget, sier konsulent Gunnar Lia i OKAB Østfold.

- De har forskjellig skolebakgrunn og får dermed ulikt fradrag i læretid. Felles for alle tre er at det har tatt opp igjen tråden fra tidligere skolegang, også i fag som ikke er relevante for vei- og anleggsfagene, supplerer daglig leder Atle Eriksen i Banedrift.

Tverrfaglig prøve

Opplæringskontrakter som den Jon Magne Weum har inngått,

er veien til full fagopplæring for dem som fortsetter i valgt fagretning, men som ikke har fått full teoriuttelling på vg2-nivået. Ordningen er lite kjent ute i bedriftene, også blant medlemmer i Maskinentreprenørenes Forbund.

Selv om Weum er ferdig med sin anleggsteori og fullfører en inngått opplæringskontrakt, må han i tillegg til praksistida avlegge en kompetanseprøve ved læretidas slutt, og før han melder seg opp til fagprøven. Jakobsen og Melby må på sin side gjennomføre en tverrfag-

lig prøve i vei- og anleggsfaget (VBA3102) før de kan gå opp til fagprøven.

Med kontraktene trygt i baklomma er i dag alle tre i arbeid i henhold til læreplanene. Fra før har de sikret seg kompetansebevis for forskjellige maskintyper, og utgjør allerede en viktig del av produksjonen hos Banedrift.

Visste ikke om

Atle Eriksen trodde lenge løpet allerede var kjørt da det ble snakk om muligheter for fagutdanning for de tre unge

karene. Men det var helt til han kom i snakk med Gunnar Lia og fagopplæringskonsulent Magne Hagen i Østfold fylkeskommune.

- Da falt bitene i forhold til vårt mål om faglærte arbeidstakere på plass. Vi er nå 17 ansatte, og virksomheten vår retter seg spesielt inn mot oppdrag for Jernbaneverket med spesialmaskiner. Men vi tar også mer tradisjonelle oppdrag innen veisektoren, grunnarbeid og vann- og avløp. Det blir mer og mer vanlig med krav om dokumentert fagkompetan-

Over 100 utstillere
har allerede bestilt plass.

Miljø & Teknisk/Kommunalteknikk 2013 13. - 15. mai 2013, Telenor Arena

Avfall og gjenvinning • Brann, sikkerhet og beredskap • Bygg og eiendom – forvaltning, drift og vedlikehold
Plan- og byggesak • IT, kart og geodata • Parker, idretts- og grøntanlegg • Vannforsyning og avløp • Veg og utemiljø

MILJØ & TEKNIKK
kommunalteknikk2013.no

For bestilling av stand, registrer deg direkte på www.kommunalteknikk2013.no eller ta kontakt med Kjell Jacobsen tlf. 911 58 893, annonser@kommunateknikk.no

univers as

se i anbudsdokumenter. Målet vårt er å få en arbeidsstokk som er fullt ut fagutdannet, og da innen vei- og anleggsfaget som mest dekkende for vår allsidige virksomhet, sier Atle Eriksen.

Sammen med OKAB sørger fylkeskommunen sammen med bedriften for at fagplanene følges. OKAB ligger tettest på og melder til slutt opp kandidatene til fagprøven.

- De fleste skoleungdommer i dag gis gjerne inntrykk av at det er viktig å velge framtidig yrkesfaglig retning allerede før siste året på ungdomsskolen. Det er nok veldig lurt, men også et vanskelig valg å ta i så ung alder. Og dersom det gjøres feil valg, er det altså fullt mulig å skifte underveis og komme i mål med fagbrev likevel i et annet fagområde, sier Gunnar Lia.

- Men da trengs i tillegg en bedrift som er villig til å yte litt ekstra innsats, sier han.

En tredje vei

Atle Eriksen er svært tilfreds med mulighetene som ligger til grunn for å sikre de tre unge karene fagutdanning.

- Det er heldigvis aldri for sent å skifte fagretning eller dekke opp for teorifag som på en eller annen måte glipper på skolenivå, fastslår han, og tar nå som bedriftsleder sin del av ansvaret for å sikre fullført fagopplæring for både Weum,

Opprusting Banedrift er spesialisert på oppdrag som her på Råde stasjon, der perronger og plattformer av tre skiftes ut eller oppgraderes.

Jakobsen og Melby.

Det finnes til og med en tredje mulighet for full fagutdanning for dem som ikke en gang har

teorigrunnlag i det hele tatt fra videregående skole. Vedkommende må da dokumentere fem års allsidig arbeidspraksis i henhold til det læreplanen legger opp til i det aktuelle faget.

- Muligheten for å kjøre et løp som praksiskandidat er en femårig dokumentasjonsordning som fører fram til fagbrev forutsatt at en del tilhørende

vilkår blir innfridd. Men praksiskandidatordningen har ikke vært aktuell for verken Weum, Jakobsen eller Melby, som alle har helt eller delvis fullført teorifagene på videregående skole, sier Gunnar Lia.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

**MASKIN-
ENTREPRENØRENES
FORBUND**

Velkommen til MEFs Anleggsutstilling

Sola 7. - 9. juni 2013

MEFA

2013

For mer informasjon:

Kontakt Svein Myhrvold - svein.myhrvold@mef.no - 913 73 832 eller gå inn på www.mef.no

MASKINKJØP

Håndfast Tore Aaslund og Andreas Råheim befester avtalen om kjøp av en ny Komatsu 865 ved det nye anlegget på Stange. Lærling Svein Hove og Erik Øverbø bevitner det hele.

Da daglig leder Andreas Råheim i Valdres Skogavvirkning AS dro østover for å kjøpe ny lassbærer ble han helt uventet den aller første maskinkunden ved Komatsu Forests nye salgs- og serviceanlegg på Stange.

Da bilturen over fjellet fra Bagn noen dager ut i desember som planlagt endte ved det gode, gamle Komatsu Forest-bygget på Stange, ble han raskt vinket videre til det nye 1.400 kvadratmeter store anlegget et par steinkast unna.

- Jeg visste at det ble bygget et nytt anlegg her, men ikke at det ville bli såpass digert. Da er det jo greit at vi like godt kjøper en ny lassbærer samtidig, slik de får råd til å finansiere det hele, gliser Andreas Råheim og nesten knuser neven til daglig leder Tore Aaslund

i Komatsu Forest Norge som en ekstra bekreftelse på kontrakten for en ny 865 lassbærer.

Førsteårslærling Svein Hovi er med på turen, og er spent på om han får kjøre nyvinningen i løpet av vinteren.

- Jeg kjører for det meste en Komatsu 860, og dette er jo avtakeren, signaliserer Hovi, men uten å få noe eksakt retursignal annet enn Råheims lure øyeglimt.

Valdres Skogavvirkning har med nyanskaffelsen fire hogstmaskiner

MED NY VRI

Helautomatisk Tore Aaslund viser fram den nye lagerautomaten som håndterer så å si hele delelageret ved hjelp av et par tastetrykk.

og fire lassbærere på stallen, alle av merket Komatsu eller i form av eldre Valmet-varianter.

Egne investeringer

Byggingen av nytt hovedkvarter på Stange har pågått siden tidlig i høst. Nøyaktig etter tidsplanen kunne samtlige 17 ansatte ta med seg den personlige PC'en og eventuelle andre nødvendigheter og innta sine nye plasser fordelt på 420 kvadratmeter kontor- og kundebehandlingsplass, 230 kvadratmeter delelager og 720 kvadratmeter verksted med separat vaskeanlegg. Det hele er omgitt av nesten 8 mål spesialtilpasset uteareale.

- Utbygger Syljuåsen AS lovte innflytting like før jul, og løftet er overholdt til punkt og prikke, godt hjulpet av lokale

håndverksbedrifter. Den typen forutsigbarhet har gjort det enkelt for oss både å planlegge og gjennomføre selve flyttesjauen, sier Aaslund.

- Til tross for at vi ikke eier bygget selv, har vi finansiert en del viktige ekstra installasjoner via egen lomme. Vi snakker blant annet om jordvarme som viktigste energikilde, avrennings- og samleanlegg for oljer og væsker på utearealene og ikke minst en helt nyutviklet lagerautomat som betjener nesten all lagring og håndtering av reservedeler som per i dag teller 2.472 artikkelnummer. Og de blir fort flere.

Automatisk delelager

Delelageret var aller viktigst å flytte raskt, så det tok vi den første helga, ifølge salgssjef Erik Øverbø.

Med Mobilt Bredbånd fra Telenor har du alltid nettet med deg

Benytt deg av rabattene som medlemmer av MEF får hos Telenor på mobilabonnement og Mobilt Bredbånd.

Gjennom ditt medlemskap har du 30 % rabatt på abonnementsavgiften, 30 % på trafikk i Telenors mobilnett og 25 % på Mobilt Bredbåndabonnement.

Med Mobilt Bredbånd har du alltid nettet med deg. Du kan koble deg til Internett overalt i Norge der det er mobildekning, og i mer enn 450 trådløse soner over hele landet. Sjekk været, les nyheter eller få e-posten rett i fanget.

Telenors mobilnett er stabilt og har god dekning. Hos Telenor kan du enkelt velge det mobilabonnementet som passer ditt mobilbruk.

For mer informasjon om priser og betingelser ta kontakt med kundeservice på telefon 09000 eller en av Telenors mange forhandlere.

Romslig Verkstedet inkludert egen vaskehall har fem pluss én kjøreporter, måler i alt 720 kvadratmeter og står foreløpig ubrukt.

- Fordi vi har installert en hypermoderne lagerautomat, var det om å gjøre å få den operativ raskt. Og den virker som den skal. Det ville ikke vært særlig trivelig å få ekspressbestillinger av vitale reservedeler ute fra skogen hvis vi drev og plundret med overflytting og mating av datasystemet midt i en arbeidsuke. Men her ble alt klappet og klart før søndagen var omme etter stor innsats av alle. Lagerautomaten er et kapittel for seg. Den har form som en boks på 2,9 x 2,9 meter i flateinnhold, er 11 meter høy og inneholder et utall hyller på to sider med en heisanordning i midten. Reservedelene med artikkelnummer er gitt tilhold i automaten basert på rad-, hylle- og plassnummer i et dataregister som operatøren slår inn når delen skal hentes ut.

- Systemet gjør hverdagen betydelig enklere for dem som steller med reservedeler. Om nye deler legges inn, tar automaten selv hånd om plasseringen der det er ledig plass, uavhengig om det tilsvarende hylle-, og/eller rad- og plassnummer vi først programmerte inn. Når automatikken har lokalisert og hentet ned hylla der delen eller delene befinner seg, er det bare å plukke ut det som skal sendes til kunden gjennom betjeningsluke før et tastetrykk på displayet sender hylla inn og opp igjen på plassen sin, forklarer Aaslund.

Varme fra grunnen

Dette nye lagringssystemet legger beslag på bare 9 kvadratmeter gulvplass, men erstatter på grunn av maksimal utnyttelse av full takhøyde hele 175 kvadratmeter hylleplass i det gamle reservedelslageret.

- Arealet for delelageret er det samme som før, men vi har nå frigjort ekstra mye arealer til store og tunge deler på gulvet og i spesialreoler, rikelig med plass til ut- og ompakking og til og med god plass til bruk av truck, sier Erik Øverbø.

Valget av jordvarme er et annet viktig miljøtiltak i nybygget som nå

huser Komatsu Forest. Valget av energikilde sto mellom utnyttelse av jordvarme, en felles løsning med nabobedriften Hamar Jernstøperi, oljebasert fyring, flisanlegg eller ren strøm.

- Det er lagt vekt på mange miljøfaktorer i dette bygget, og vi valgte jordvarme med egen varmeveksler/varmepumpesentral. Og systemet fungerer perfekt. Da kulda sto på som verst første uka i desember målte vi 42 grader oppunder taket.

Kollegialt tiltak

Utearealene skal stabilisere seg og asfalteres ikke før sommeren 2013. For egen regning har Komatsu Forest-ledelsen vedtatt installering av et oppsamlingsanlegg med egne kummer for oljer og væsker fra lagrede bruktmaskiner og innbyttestyr på oppstillingsplassen.

- Miljøet har stått i høysetet under hele planleggingen, og vi tenkte jo på at et miljøbygg som dette også må rammes inn av effektive miljøtiltak, sier Tore Aaslund.

Opprinnelig var det meningen å åpne anlegget offisielt før jul, men den seansen er utsatt til slutten av januar.

- Rent praktisk sett var det for tidlig med åpning bare et par uker etter innflytting. Vi trenger litt tid på å kjøre inn alle systemer og være helt sikre på at alt går på skinner når vi arrangerer åpningsmarkeringen, sier Erik Øverbø.

Og det står ikke på gjestfriheten hos Komatsu Forest, ifølge Aaslund og Øverbø.

- AS Hesselberg Maskin er jo importør av Komatsu anleggsmaskiner. Så vi har vært kollegiale nok til å sette av et 12 kvadratmeter stort kontor til maskinselger Roger Wang i AS Hesselberg som selger maskiner i dette distriktet.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

VELDIG BRA PÅ

NESTEN ALT

Som vanlig har Volvo med EW160D fått til en maskin med utmerket hytte og lavt lydnivå. Det er skikkelig krutt i framdriften, kontrollen over kjøreretning og hjulstyring sitter som et skudd i styrespaken og den automatiske gravebremsen fungerer veldig bra.

Og på toppen av det er servicetilgjengeligheten noe av det beste som finnes på markedet. Alt det positive til tross, noe ser dessverre ut til å ha gått galt med hydraulikken. Når flere momenter utføres samtidig, mister maskinen kraft og følsomhet.

Hytta

Det er alltid like trivelig å sette seg inn i hytta på en Volvo-graver. Da vet man på forhånd at komforten er veldig, veldig bra. Og det er ikke noe unntak denne gangen heller; knotter, brytere og display sitter bra plassert, rundtomsikten er bra og lydnivået i hytta behagelig. Føttene har bra med plass godt hjulpet av førerstolen med mange innstillinger og justeringer. Og man trenger ikke være noen Magnus Samuelsson (svensk muskelbunt, red. anm.) heller for å klare å skyve frontruta opp i takposisjon.

Selv om hytta er en av Volvos paradegrener er det likevel noe småtteri som irriterer meg. Døra er vrien å få stengt, den må slås skikkelig hardt i for å gå i låseposisjon. Dette er et moment jeg også har opplevd

på tidligere Volvo-modeller. Og når man vinkler rattet mot seg selv subber styrespaken borti venstre side av rattet. Dette kan oppleves som enkle bagateller, men nettopp derfor burde det være like enkelt å fikse irritasjonsmomentene. I så fall leverer Volvo samlet sett en kanonbra hytte.

Hydraulikk

Jeg må innrømme at jeg er litt skuffet over hydraulikken. Når jeg kjører flere funksjoner samtidig mister maskinen styrke, som igjen påvirker følsomheten. Dette gjør EW160D rykkete under planering, og under kjøring med tiltrotator orker den nesten ikke å jobbe og svinge samtidig. Jeg synes det var vrient å få til samspillet mellom bom og stikke da jeg skulle gjennomføre det jevne, fine draget under planering. Spesielt da jeg startet med aggregatet helt utstrakt. Dette må Volvo få fikset slik at kreftene strekker til, kjøringen blir mykere og aggregatet mer letthåndterlig. I mine øyne er det litt rart at Volvo slipper ut en ny modell før den fungerer 100 prosent på dette området. Her kommer den dessverre litt i bakleksa.

Motor/drivverk

Maskinen har en sekssylindret StegIIIB-motor som yter 154 hk, og for å få plass til systemene for etterbehandling av eksosen og et partikkelfilter er man tvunget til å plassere motorpanseret høyere. Dermed blir sikten bakover hindret. Dette er løst ved å utstyre hjulmaskinen med både ryg-

gekamera og sidekamera der et delt bilde vises opp på displayet.

Motoren har et behagelig lydnivå, ikke bare for føreren, men også for omgivelsene. Kanonbra dette også. Motorstyrken er heller ikke noe problem, og det inkluderer drivverket. Det er lett å hoppe mellom de ulike kjøreposisjonene uten å måtte stoppe. Noe som er veldig suverent er at har både kjøretningen bakover og framover pluss hjulstyringen i styrespaken. Og at maskinen har en gravebrems som slår inn når foten tas av kjørepedalen. Veldig, veldig bra!

Maskinen byr dessuten på mye krutt under transport langs vei, også når det går i oppoverbakker. Den er også fullt ut godkjent for transport langs vei, den er stabil, og den leverer en god transporthastighet. Service/daglig vedlikehold Service og daglig ettersyn av en Volvo pleier jo å være blant de aller beste på markedet, og det er ikke noe unntak denne gangen heller. Store luker på sidene som gir enkel atkomst til filter, sentralsmøring og det meste av alt annet for både kontroll og service. Og maskinen er utstyrt med gode og nyttige luker på sidene av undervogna også for oppbevaring av verktøy, løfteslynger og andre dagligdagse hjelpemidler.

Maskintester

| RONNY LARSSON

Foto

| SÖREN JOHANSSON

Karakterboka

Hytte

Sikt	4,5
Plass	4,5
Ergonomi	5,0
Instrumentering	4,0
Hytteklima	5,0

Hydraulikk

Følsomhet	3,0
Hurtighet	4,5
Styrke	3,5

Motor/drivverk

Transporthastighet	4,5
--------------------	-----

Service

Daglig vedlikehold	4,5
Atkomst ved service	4,5

Totalt

4,3

Tekniske data

Tjenestevekt	17.600 kg
Motor	Volvo D6H StegIIIIB
Effekt	112 kW (152 hk)
	v/1.900 o/min
Max. hastighet	35 km/t
Gravekraft skuff	127,7 kN
Max. gravedyp	5,6 m

Max. gravehøyde	10,0 m
Max. rekkevidde	9,180 m
Lydnivå eksternt	101dB(A)
Lydnivå hytte	70 dB(A)

Standard utstyr

- Flytende bom
- Helautomatisk gravebrems
- Rullebrytere og pekeskjerm for tiltrotator
- Dieselfvarmer med tidsur
- Rygge- og sidekamera

Grunnpris: Henvendelse Volvo Maskin AS

LYKKELIG SOM SINGEL

Anleggsbransjen har ventet lenge på VW Amarok i ren toseters versjon med langt lasteplan. Og om livet bak rattet i singelcab-utgaven kanskje ikke er direkte sexy, byr i alle fall lange økter i nærkontakt med supre seter og gjennomtenkt betjening på en førsteklasses ergonomisk opplevelse for alle slags anatomiske former.

VW har tatt en anelig jafs av pickup-segmentet etter lanseringen av Amarok for to år siden. Som dobbeltkabiner med fem, henholdsvis to seter og stort innvendig lasterom, pluss ekstra lasteplan samt flere av de samme egenskapene som den kostbare og luksuriøse SUV'en Touareg, ble bilen også for mange raskt et langt rimeligere alternativ som familiebil. For anleggsbransjen har en ren toseters arbeidsversjon i singelcab-utgave stått lenge på ønskelista. Og når den nå endelig er kommet, viser det seg at ingeniørene ikke har firet det grann på innsatsen i forhold til verken anatomiske utfordringer eller ergonomiske løsninger. Om totalfølelsen ikke er totalt sexy, er det i alle fall mye igjen som kan nytes. At enkelte komfortegenskaper som finnes i dobbeltkabinen her ikke er standard, kan man strengt tatt leve godt med til daglig når bilen i første rekke er konstruert til bruk under tøffe anleggsforhold. Eksternt er det ikke noe prangende over Amarok singelcab. Designspråket er som for dobbeltkabinen kraftfullt, men uten linjer fra overdrevne motenykker. De som husker Golf I pickup, ser slående likhet i sideprofilen: En pickup som rett og

slett er bygget som en pickup. Lasteplanet er 2,2 meter langt, og i henhold til VWs egne datablader nesten 70 cm lenger enn på dobbeltkabinen, som gir mye ekstra plass når planets bredde måler drøyt 1,2 meter. Lastekassa har dessuten et innvendig glidhemmende belegg som også beskytter mot småskader, flust med stroppebøyler og egen innvendig betjent lyskaster sammenbygget med det høyt monterte bremselyset. Innsteget i kupeen er litt høyt og kronglete. Sete- og rattinnstillingene er mange, og vel på plass i førersetet er sikten forover og til sidene uovertruffen, støtten for rygg, lår og rumpe helt suveren og betjeningsorganene plassert nøyaktig der de skal være i forhold til medfødt rekkevidde for armer og ben. Det virker helt umulig å bli støl eller sliten av å dra på langtur med en Amarok. En ting er ufravikelig sikkert når det gjelder VW: Ergonomi er noe de virkelig kan! Hele instrumentbordet er dessuten i matt sort og genererer ikke en eneste refleks, akkurat slik det skal være i et nyttekjøretøy (også i alle andre biler, er undertegnedes inngrrodde holdning). Som på dobbeltkabinen erfarer vi at det kreves laaaang snøkost og mye innsats for å skrape og

feie snø og is av frontruta der vinduspusserne er delvis tildekket av panseret og ikke kan løftes opp. Vi lykkes heller ikke nå i å finne seviceposisjonen på vinduspusserbryteren som angivelig skal løse problemet. Dette kan selvsagt skyldes vår egen dumhet. Vi savner fortsatt motortemperaturmåler, og tror at det høyere støynivået i kupeen enn i dobbeltkabinen skyldes mindre bruk av tepper og den upolstrede bakveggen mot planet. Fordi singelcab orker mer nyttelast kjennes fjæringen også mer hard og fast i forhold til dobbeltcab'en, men likevel ikke spretten og ubehagelig. Her vil trolig last bakpå planet utgjøre store forskjeller i positiv retning. Mellom setene og bakveggen finnes plass til litt av hvert av mindre vesker, bager, verktøy og annen småbagasje. Man er ikke helt avhengig av å bruke lasteplanet. Antall koppholdere og smårom til rusk og rask er verken flere eller færre enn for andre biler av denne typen. Testbilen var utstyrt med den utgående 2-liters BiTDI-motoren (biturbo) på 163 hk, og blir fra importør nå levert med enten en TDI-variant på 140 hk eller en oppspritet BiTdi på 180 hk, begge med 6 trinns manuell girkasse og to-

hjulsdraft som utgangspunkt. Og med prioritet som arbeidshest for tunge lass i arbeidsmodus framfor komfortabel landeveisbruk med familien baki er manuelt gir ofte å foretrekke. Begge varianter har innkoblingsbar 4Motion med tilvalg for lavserie og diffspærre bak, bakkebrems- og bakkestarthjelp, motorbrems-hjelp, cruisekontroll, abs, antispinn, stabilitetshjelp og alle andre elektroniske assistenter som finnes i forhold til veisikkerhet, som standard. De to singelvariantene leveres ikke med Blue Motion-teknologi og har selvsagt heller ikke auto-start/stopp kombinert med manuell girkasse. I skrivende stund har vi ikke klart å få fram nøyaktige motoregenskaper, utvekslinger eller andre tekniske data ut over de respektive effektene på henholdsvis 120 og 180 hk. Noterte kjøredata for den testede 163 hk-varianten er naturligvis ikke relevant å oppgi (se for øvrig AM 11/2010). Pris for de to variantene i basisutgave med henholdsvis 140 og 180 hk motor er 254.430 kroner pluss mva og 278.180 kroner pluss mva.

Tekst og foto
I SVEIN ERIK MADSSVEEN

SKUFFE MAT

Mobilt gjenbruk

Renovasjonsetaten i Oslo har startet et nytt mobilt leveringsalternativ for avfall på ettermiddagene på Oslo vest. En mobil mini gjenbruksstasjon er spesialbygget for mottak av avfall som ikke skal kastes i vanlig husholdningsbeholdere, heter det i en pressemelding. Og mulige «skatter» som måtte være deponert allerede kan tas med hjem for gjenbruk om ønskelig, også kalt ombruk. Renovasjonsetaten har valgt ut fem steder for suksessiv utplassering og intern flytting. Maksimal leveringsmengde per oppstilling er en halv kubikkmeter per husstand.

Godt språk sparer tid

300.000 nordmenn sparer til sammen 90 uker med lesing av brev med uforståelige tekster etter at Statens vegvesen satset på å bruke et mer folkelig språk i brevene sine, viser en undersøkelse i etatens egen regi. Dårlig språk innebar at 40 prosent av leserne brukte fra tre minutter og oppover for å stotre seg gjennom dårlig språk og andre ergrelser, tidsbruk som nå er redusert betraktelig, ifølge en pressemelding. Dessuten sparer veietaten 1,2 millioner kroner i porto og papir på å slippe utsending av nye brev i forståelige versjoner. Undersøkelsen gjaldt brev om innkalling til EU-kontroller og omregistrering av bil.

Vinterkledd termokopp

Som om det ikke skulle være nok å kle seg selv for utendørs virksomhet om vinteren er Wenaas Sport & Fritid ute med en vinterkledd termokopp. Lifeventure cordura-stoff er en slags skreddersydd jakke til å kle på termokoppen Thermal Mug. Isolasjonsevnen forbedres ytterligere, og en hempe på ryggen av jakka gjør det mulig å feste koppen på hoftebeltet, ryggsekken, vernevesten eller andre høvelige steder i utendørs arbeid, heter det i en pressemelding. Leveres kun i sort farge, mens koppene kommer i 11 farger.

Kontraktfestet 30-årsjubel

I forbindelse med Norsleps 30-årige eksistens i det norske markedet i 2013 tegnet selskapet nylig en ny leveringskontrakt med Risa-konsernet som varer ut 2015. Risa-konsernet har vært kunde hos Norslep i like mange år, og ledelsen i begge selskapene mener det er viktig å holde fast ved langsiktige kundeforhold. Første leveranse i henhold til den nye avtalen omfatter 111 enheter. På bildet signeres dokumentene fra venstre av daglig leder Tom Erik Spartveit og gründer Per Åge Spartveit i Norslep, og prosjektingeniør Kjetil Friestad og Risa-konsensjef Bjørn Risa.

Hardtslående Boomer-nyhet

Atlas Copcos Boomer E tunnelrigg kan nå utstyres med det produsenten benevner som den raskeste og kraftigste borhammeren i markedet. Påmontert Cop 4038-hammeren (bildet) er Boomer 4 enda mer spesialtilpasset for bruk i det hardeste fjell, de tøffeste forhold og med framragende produktivitet, ifølge en pressemelding fra Atlas Copco Anlegg og Gruvetechnik. Rigg kan utstyres med fire bommer som dekker fra 16-208 m², og med et stort utvalg borhammere fra 16-40 kW for alle typer fjell. Men den tørreste av alle – Cop 4038 – oppgis å være 20-30 prosent raskere enn nærmeste sammenliknbare konkurrent, yter 40 kW, er beregnet for 43-64 mm borkroner og leveres med en Cop Care Pro serviceavtale.

Rosendal oppgraderer

Rosendal Maskin har ansatt Roy Pedersen (bildet) som ny salgssjef for JCB, og Tor Anders Høgaas (bildet) som produktsjef for Doosan/Bobcat fra henholdsvis 1. desember i år og 1. februar 2013. Pedersen kom fra stillingen som salgssjef hos Lantmannen Maskin og Valtra-traktorer, mens Høgaas inntar den nye jobben i Askim etter leder- og personalansvar for markedsavdelingen og produktansvar for innhøstningsmaskiner hos EikMaskin. Dermed har Rosendal 45 ansatte landet over, og de to inntar viktige nøkkelposisjoner i organisasjonen, skriver daglig leder Ole Marius Rosendal i en pressemelding.

Verdenspremiere på Elmia Wood 2013

Elmia Wood i Jönköping i Sverige blir neste års store skogsmessebegivenhet, og der får et nytt stort ryddeaggregat påmontert en knøttliten bæremaskin verdenspremiere. Jo verre forhold, jo bedre fungerende konseptet, sier mannen bak konstruksjonen Johan Dagmann (bildet) i en pressemelding. Prototypen på Ebeaver bæremaskin med ryddeaggregat veier bare 2,4 tonn og ruller og går nå hjemme i skogsområdene utenfor Karlsborg. Det hele kan fraktes rundt bakpå en japansk pickup. Dagmann viser til at mekanisert rydding ikke kan gjøres med en 15 tonnns bæremaskin overalt, og mener det på dette området er mye å hente i framtidens skogsdrift.w

Ny hos Hesselberg Maskin

Knut Ole Bremseth er nyansatt selger i Hesselberg Maskin avdeling Sør-Trøndelag og Nord-Møre. Bremseth har fagbrev som landbruksmekaniker og blant annet ti års erfaring fra A-K maskiner AS i hjembyen Stjørdal der han er far til en gutt på tre år og stefar til to på henholdsvis 13 og 16 år. De to seneste årene har han jobbet som mekaniker hos Scania Norge samme sted.

ProAdm 5

Din verktøykasse for anbud og prosjektstyring

ProAdm 5 – markedets kraftigste kalkyleverktøy for anleggskostnader. Integrert med **SmartDok** og Powels **Gemini**. Nettbasert, brukervennlig og tilpasset NS 8405, 06 m.v.

Dette er bransjens state of the art. Ta kontakt for en uforpliktende demonstrasjon.

Citec Ring oss på **40 00 57 65** – citec.no

Holder til i Innfjorden i Rauma kommune

Størst i Norge på veirekkverk

Over 30 års erfaring

MEF-medlem

39 ansatte og en omsetning i 2010 på kr 121 millioner

www.agjerde.no
 ARVID GJERDE AS 6315 INNFJORDEN
 TLF: 71 22 72 22 E-POST: GJERDE@AGJERDE.NO

MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND

ANLEGGSDAGENE 2013

Clarion Hotel Oslo Airport,
Gardermoen

22.-24. januar

Påmelding og mer informasjon: www.anleggsdage.com

22.-24. januar	Leverandormøtet
24. januar	Sprenningsdagen
23. januar	Vegbyggerdagen
23. januar	VA-dagen
22. januar	Samferdsel og vegvalg

TBM-renessanse i nord

For første gang på 20 år skal TBM-teknologien tas i bruk i Norge igjen. Statkraft har tildelt Leonhard Nilsen & Sønner (LNS) kontrakten på Øvre og nedre Røssåga i Hemnes kommune på henholdsvis 5 og 12 kilometer tunnel, hvorav om lag 12 kilometer skal fullprofilbores, opplyser selskapet i internmagasinet LNS-Nytt. Kombinasjonen konvensjonell og ny TBM-teknologi skal dermed igjen tas i bruk i Norge. Kontrakten er verdt om lag 716 millioner kroner. TBM-tunnelene skal ha diameter på 6,7 meter med opsjon på mulig økning til 7,23 meter. Oppstart skjer i løpet av inneværende vinter med planlagt ferdigstillelse 2015/2016.

Trygghet på kroppen

Helt nye BeSafe personalarm (bildet) er et effektivt hjelpemiddel i form av en enkel og hendig «duppeditt» hvis ulykken inntreffer. Alarmen er utstyrt med SOS-knapp og fallalarm, og du må selv ikke trykke på knappen for å utløse den, skriver Skan-Kontroll i en pressemelding. Faller du, går altså alarmen uten videre, og signal sendes ut via en innebygget GPS-enhet som angir nøyaktig posisjon hos mottaker av alarmsignalet. BeSafe kan koples opp mot en egen varslingsliste der du selv velger hvem som skal motta et eventuelt SOS-signal via epost, sms eller toveis tale. Alarmen kan også koples opp mot Skan-Kontrolls egen varslingsentral. BeSafe tåler støt og vann og har batterilevetid på om lag en uke.

Risa til Kilimanjaro

16 ansatte i Risa AS skal erobre toppen av Kilimanjaro i mars 2013. Målet er å plante Risa-flagget på Afrikas høyeste fjelltopp som et resultat av den ultimate varianten av team-building. Toppen skal nås etter fem dagers klatring over en stigning på nesten 6 kilometer, heter det i en pressemelding. Symbolikken i et felles løft for å nå toppen skal illustrere Risa-konsernets evne til spredning av det som kalles Risaland. Ekspedisjonen følges av et kamerateam og reisblogg skrives kontinuerlig.

Første ZX290LC-5

Belgia fikk allerede i juli levert sin aller første 30 tonns Hitachi-graver i 5-serien, en leveranse som Hitachi selv opplever som så viktig at den markeres med egen intern omtale. Utstyrt med en 1,3 kubikks skuffe med en tilpasset spesialkrok ble ZX290LC-5 satt inn i et større rørleggingsoppdrag med tunge løft sammen med krav til presisjon i fall og dyp. Rørene med egenvekt på opptil 10 tonn per stykk og enkelte prefabrikkerte inspeksjonskummer med vekt opptil 12 tonn

ble montert uten å endre på oppsettet av kombinert skuff/løftkrok ytterst på stikka. 5-serien av Zaxis-modellene er Hitachis absolutt seneste og mest moderne beltegravervarianter hva angår utslipp, ytelser og lavt drivstofforbruk, i henhold til sin egen internomtale.

Universell kjølevæske

Lekang Maskin lanserer nå en såkalt universell kjølevæske som møter samtlige krav og spesifikasjoner fra absolutt alle europeiske motorprodusenter, her vist fram av produktsjef Christophe Denis (bildet). Fleetcoat OAT har dessuten longlife spesifikasjoner med 500.000 km eller 6.000 timer serviceintervaller, og skal ha overlegen evne til å beskytte mot korrosjon og erosjon, heter det i en pressemelding. Den nye kjølevæsken kan brukes på så vel diesel-, bensin- eller gassmotorer i personbiler, varebiler, lastebiler og busser, og leveres i 5-, 20-, 208- eller 1.000 liters pakningsenheter som konsentrat eller som ferdigblandet produkt. Men anleggsmaskiner skal fortsatt bruke ES Compleat kjølevæske, understreker Lekang Maskin.

VETERANENE TAKKER FOR SEG

Svært mye av alt som per i dag finnes av anleggs- og vedlikeholdsmaskiner ved Norsk vegmuseum er gjennom sju år presentert i egne artikler i fagbladet Anleggsmaskinen.

Under vignetten «Maskinelt tilbakeblikk» har Norsk vegmuseum v/Asgeir Engjom, Bjørn Prebensen, Fridtjov

Angermo, Mass Haugen og Ole Arvid Flatmark på ulikt vis bidratt til å levere 72 artikler om anleggs- og

vedlikeholdsmaskiner som er i Statens vegvesens samlinger. Med denne siste artikkelen gir vi oss nå etter sju år og takker

for den flotte muligheten dette har vært til å vise frem og fortelle maskinenes fascinerende historier. Men kanskje

Ny maling Elever på Teknisk- og industriellproduksjon ved Vargstad vgs på Lillehammer under påføring av blyfri mønjegrunding på museets største maskin – en 120 tonns Lectra Haul Mk 36 dumper fra gruvene i Sør-Varanger, som får ny maling av merket PowerCoat fra J. S. Cock A/S. Prosjektleder er verkstedformann Ola-Per Løtten. Dumperen til hører Norsk Fjellsprengningsmuseum, forvaltet av Norsk vegmuseum. (Foto: Ole Arvid Flatmark)

Veterankjøring Wiregraveren Bucyrus-Erie type 22-B er en demonstrasjonsmaskin uten historie fra veietaten og kjøres ofte som del av museets grusproduksjonsverk fra 1960-tallet, tidligere av Olav Åmodt, nå av Håkon og Anders Kråbøl. (Foto: Bjørn Prebensen)

kommer vi tilbake med mer maskinhistorie etter hvert

Formidlingsansvar

Som etatsmuseum for Statens vegvesen har Norsk vegmuseum gjennom mange år samlet inn og tatt vare på en rekke gjenstander og maskiner som forteller om vei og veitrafikken i Norge. Museet er organisert med tre avdelinger som utfyller hverandre – bevaring, forskning og formidling. Hva skal vi fortelle og hva skal vi vise frem om vi ikke har samlingene våre? Det er dette som setter museene i en særstilling i forhold til mange andre institusjoner. For et nasjonalt museum fins det overordnede regler som skal følges hva gjelder faglig kvalitet, standarder på lagerplass (også kalt magasin) samt krav til konservering. Vi jobber i et evighetsperspektiv og skal leve med at de valgene vi tar både skal kunne etterprøves og oppleves av kommende generasjoner. Museets verkstedfunksjon har ansvaret for det tekniske maskinnettersyn, vedlikehold og

utvalgte restaureringer. Innen maskinsamlingen er en del enheter beregnet for visninger og kjøring ved anledninger; noe som er forankret i dette fagmiljøet.

Høylytte diskusjoner

Vi har et evig dilemma i spørsmålet om bruk og vern. På mange måter er det bra at maskineriet får «lea» på seg litt, samtidig som stadig bruk også vil slite på det ytre karosseriet og det tekniske. Riktig nok har museet mange store tunge maskiner, men det er likevel de små sporene på maskinene som forteller deres unike historie. Diskusjonene går høylytt i forhold til hvilke maskiner som skal demonstreres og være kjørbare, og hvilke som skal settes på magasin. Vi forsøker oss på den gylne middelvei her som så ofte ellers i livet. Samlingene våre skal vises for dagens publikum samtidig som vi også må tenke på at våre barn og barnebarn skal få oppleve maskinene. En annen viktig oppgave å dokumentere er kunnskapen om

hvordan disse maskinene ble brukt. Med sine særegenheter er det egne knep for å starte dem – og som oss mennesker fungerer de mer eller mindre optimalt avhengig av hvem de omgås. Museet har, gjennom flere år, hatt gående et prosjekt der vi har dokumentert oppstartprosedyrer samt intervjuet ulike nøkkelpersoner i dette arbeidet. I likhet med maskinene er også de i ferd med å bli veteraner, og må håndteres deretter.

Visning på «Vei og Anlegg»

Takket være artiklene våre i «Anleggsmaskinen» ble vi kontaktet av Maskingrossisternes Forening (MGF) og invitert av Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) som fylte 100 år til å delta på Vei og Anlegg 2012 – en messe på Hellerudsletta fra 9.-13. mai i år. Dette var en fin mulighet for oss til å vise oss frem blant landets ledende maskinleverandørfirmaer. Vi stilte med stort mannskap både i form av guider og ikke minst maskiner. Hele 10 store maskiner ble

fraktet fra museet og ned til Hellerudsletta ved hjelp av fem semitrailertransporter. Vi fikk rundt 600 m² til rådighet og følte vi ble tatt godt imot. Messen hadde om lag 23.000 besøkende, og veimuseet hadde en fin plass i utstillingshallen hvor vi fikk vist frem 100 år med maskinhistorie. Oppstart av en av de utstilte Peterfresene utenfor hallen (omtalt i Anleggsmaskinen mai 2006 og januar 2011) trakk også svært mange tilskuere. Artiklene fra «Maskinelt tilbakeblikk» vil bli samlet i et eget hefte som vil være tilgjengelig på Norsk vegmuseum. Museet vil med dette takke for denne gang, men minner om at det fortsatt er mange maskiner i samlingen vår, så vi ser ikke bort fra at det kan komme flere artikler med «Maskinelt tilbakeblikk» i kommende år.

Tekst | CATHRINE THORSTENSEN
Leder bevaringsavdelingen,
Norsk vegmuseum

FANT TONEN VED POSTKASSA

Et tilfeldig møte ved Kaare Mortensens private postkasse våren 1990 førte til at driftsleder Svein Brathagen ble den aller første faste samarbeidspartneren hos maskinentreprenør Kaare Mortensen AS. 22 år senere er familiebedriften godt etablert sammen med tre «søsterselskap» i til sammen fem fylker, og i høst kjøpte Kaare Mortensen Oslo/Akershus AS 56 prosent av aksjene i anleggsgartnerfirmaet Uteanlegg AS i Drøbak.

Navn | Kaare og Cato Mortensen, Svein Brathagen

Firma | Kaare Mortensen AS, Larvik

Antall ansatte (lokalt) | 28 pluss to lærlinger

Omsetning 2011 (lokalt) | 58,7 millioner kroner

Alt i alt sysselsetter gruppens fire selskaper og ett aksjemajoritetsfirma nå 120 fastlønte og timelønte pluss fire lærlinger, ifølge den aller seneste optellingen. Omsetningen i 2012 vil passere 300 mill. Etableringen av Kaare Mortensen AS i Larvik som eget maskinentreprenørfirma skjedde da Kaare Mortensen sluttet som daglig leder hos entreprenør Arne Olav Lund AS og startet opp på egenhånd sammen med sønnen Cato. - Jeg hadde mange svært gode år hos Arne Olav Lund AS. Da jeg trakk meg ut var entreprenørbransjen nede i en dyp bølgedal.

Kampen om oppdragene var hard. Vi var nødt til å begynne med nøkterne rammer og basere driften på oppdrag vi ikke risikerte noe på økonomisk. Vårt aller første oppdrag var forresten drenering av en idrettsplass her i Larvik, sier gründeren, nå seniorrådgiver og styremedlem i selskapet.

Utvidet horisont

Og det er faktisk sant at Svein Brathagen ble den første som fikk fast engasjement. - Jeg skulle hente posten en dag, og på nabotomta var en grave-maskin i sving med en mindre jobb. Føreren og jeg kom i prat

ved postkassa mi, og han takket ja på spørsmålet om å ta med seg Brøyt X'en sin og jobbe sammen med Cato og meg, husker Kaare Mortensen.

- Brathagen startet for seg selv i 1986 før han ble en god leder for den bunnsolide arbeidsstokken vår. Veldig mange av dagens ansatte har vært her i mange, mange år, og er svært erfarne fagarbeidere, sier Cato Mortensen som tok over daglig leder-ansvaret etter faren Kaare i 2004.

Fra å være en enkelt utrustet og nøysom bedrift med base i Larvik, ble det litt for smått med oppdrag i nærområdet som mange selskaper konkurrerte om. Det var på tide å se større på saker og ting.

- Så i 1997 etablerte vi et lite avdelingskontor i Drammen for bedre å kunne betjene markedet i nedre Buskerud og nordre Vestfold. Avdelingen ble så offisielt registrert som selvstendig

selskap i 2010. Året før kjøpte vi dessuten 66 prosent av aksjene i maskinentreprenør Eckholdt AS i Porsgrunn med 15 ansatte. Og i 2007 startet vi også et eget Kaare Mortensen-selskap i Oslo/Akershus, sammen med Stein Inge Eriksen. Dermed var vi solid forankret i fem fylker.

Kompetanseutveksling

Selskapets ekspansjon opp gjennom årene har stilsynelatende skjedd uten alt for store voksesmerter. De har i alle fall ikke vært mer plagsomme enn at aksjemajoriteten i Uteanlegg AS ble overtatt tidligere i høst.

- De ønsket et nærmere samarbeid med oss, så vi var så heldige å få kjøpe 56 prosent av aksjene i selskapet, sier Cato Mortensen.

- Firmaet er veldrevet og omsatte i 2011 for 27 millioner kroner. Et felles mål i sameierskapet er enda tettere utveksling av kompetanse for å lære av hverandre.

Trekloever Svein Brathagen (t. h.) ble den aller første formelt fast ansatte i Kaare Mortensen AS. Her sammen med gründeren selv og sønnen Cato Mortensen (i midten).

Uteanlegg har 20 ansatte, jobber veldig profesjonelt og vi ser samtidig en klar utvikling mot mer forskjønnning og økende krav i forhold til lokale miljøtiltak i mange anbudsrunder. For eksempel miljøgater. Men oppkjøpet hindrer oss ikke i å benytte andre anleggsgartnere fra prosjekt til prosjekt, likeså lite som Uteanlegg er avhengig av oss for å inngå avtaler om egne oppdrag. I 2011 omsatte de fire entreprenørbedriftene i grupperingen for drøye 277 millioner kroner, med om lag 15 millioner kroner før skatt som samlet resultat. I år flyttet Larvik-selskapet inn i nye lokaler. Samtidig gikk også gründeren selv, Kaare Mortensen av som styreleder og overlot plassen ved enden av styrebordet til Petter Eiken som de seneste årene har vært øverste leder i så vel AS Veidekke som Skanska Norge

AS. Dette er snakk om erfaring og kompetanse på høyeste nivå, og vi er svært stolte over å ha ham i rekkene våre.

Vann og avløp

Kaare Mortensen-selskapene har latt være å kaste seg på oppdrag knyttet til de store E6/E18-utbyggingene gjennom så vel Vestfold, Østfold, Oslo og Akershus, enda alle fylkene ligger innenfor satsingsområdet. - Vi har for tiden kun en maskin med fører utleid til en aktør langs E18 nærmere Tønsberg. For øvrig satser vi mest på ledningsanlegg, mindre og mellomstore veianlegg samt grunn- og tomteoppdrag. Akkurat nå er vi aktuelle med et stort VA-oppdrag i Brunlaskogen mellom Larvik og Stavern. Men vi er selvsagt åpne for oppdrag også som underentreprenører for de store riksaktørene, forsikrer Svein Brathagen.

Mange maskinentreprenører bruker maskinene til tung markedsføring av egen virksomhet. Store og fargerike logoer lyser mot bilister som passerer store veianlegg. Som aktør i dette aktive markedet gjør ikke Kaare Mortensen AS så mye av seg visuelt, men jobber uansett med mottoet «Aldri uten grunn» som utgangspunkt. - Et ordspill vi synes passer godt og som kombinerer faglig tilhørighet med seriøsitet og kompetanse, forklarer Kaare Mortensen.

Fokus på lærlinger

En av selskapenes fire lærlinger var nominert til å delta på Yrkes-NM i Lillestrøm i november som en av to fra hele Buskerud fylke. - Den nominasjonen er vi selvsagt stolte av, selv om kandidaten ikke nådde helt opp i konkurransen. Lærlinger er noe

vi tar skikkelig på alvor. Den kommende generasjonen skal jo sikre bransjens videre eksistens, og kravene til faglig kunnskap og kompetanse øker år for år. Så vel på driftssiden som for maskinenes del, sier Cato Mortensen. Med tilhold i Larvik ser selskapet det som naturlig å velge Larvik-importør Nasta med sine Hitachi-maskiner som hovedleverandør. Pon Cat og Volvo er også store leverandører, men da primært til de andre selskapene. - Vi har prioritert disse leverandørene for best mulig å utnytte serviceavtaler, tilgang på spesialister og andre fordeler vi oppnår. Men det finnes selvsagt maskiner fra andre produsenter også i stallen vår, forsikrer Cato og Kaare Mortensen.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Årsmøte Finnmark

Avd. Finnmark vil i tiden 21.-24. februar arrangere tur til København for medlemmene i Finnmark. Medlemmer i Nordland og Troms var også invitert til å delta.

Den ordinære påmeldingsfristen er utgått, og 65 personer har meldt seg på.

Fortsatt vil det være mulig å melde seg på, men da må vi søke om nye priser hos flyselskapet. Ta kontakt om du er interessert, så innhenter vi nye tilbud for deg.

Scooterturen 2013

I 2013 vil medlemstreffet som også er en scootertur bli gjennomført i tiden 12.-14. april.

Opplegget vil bli svært likt opplegget i 2012, hvor bransjen treffes i Karasjok og bruker Rica hotell som base. Informasjon og påmeldinger kommer senere.

Forsikringsseminar vel gjennomført

11 entreprenørbedrifter deltok på forsikringsseminaret som ble avviklet på regionskontoret i Tromsø som et samarbeid mellom IF og MEF. Seminaret gikk fra lunsj torsdag 22. november til lunsjtid fredag 23. november og omhandlet erstatningsansvar, entrepris kontrakter og forsikring

Maskinførerkurs Finnmark

MEF har gjennomført maskinførerkurs i Alta og 15 deltakere deltok. Alle bestod avsluttende prøve, så nå gjenstår praktisk opplæring før de får utstedt kompetansebevis.

Læringer på jobb i Tromsøbyen

OKABs representant i Tromsø tok pulsen på lærlingenes jobbhverdag. Dagslyset holder ikke stand lenge nå når sola har tatt ferie fra landsdelen vår. OKABs utskremte medarbeider fikk likevel mulighet til å knipse bilder av lærlingene på døgnets lyseste time.

Vegard Wilhelmsen, lærling hos GraveTjenesten AS, jobber med vannledningen i Clodiusbakken i Tromsø. Det har ikke vært fritt for at det innimellom har vært litt hektisk på grunn av at vannet må stenges av når det jobbes. -Jeg har valgt rett yrke og trives svært godt som lærling og i bedriften.

Jonas Johnsen sporet jeg opp i Vesterliveien hvor han jobbet med å grave ut masser rundt et privathus. Trær må felles og fjernes og masser skal bort. Til arbeidet har han gravemaskin og minidumper. Jonas er lærling hos Maskinentreprenør Stig Kristiansen AS, og har det flott som lærling i bedriften.

Bak Byggmakker på Langnes har Fritz-Allan Fors-Falkeng for tiden sin base. Han er lærling hos Maskinentreprenør Herbjørn Nilssen AS, og synes absolutt dagene som lærling er flotte. Da OKAB var innom, holdt Fritz-Allan på å fylle igjen rundt støpte fundamenter. Byggmakker bygger ut og bedriften har fått grunnarbeidet.

Fritz-Allan
Fors-Falkeng

Jonas Johnsen.

Vegard Wilhelmsen.

Vi ønsker alle våre medlemmer, handelsavtalefirma, øvrige kontakter en Riktig God Jul og takk for et hyggelig samarbeid i året som snart er slutt. Vi ønsker alle et fremgangsrikt år i 2013. Hilsen oss alle i Region Nord.

KOMATSU

Call the experts®
for gratis service.

Ingen bekymringer!

Komatsu CARE er gratis og leveres som standard til hver nye Komatsu maskin med STEG IIIB motor. Det medfører gratis periodisk vedlikehold de første 3 år eller 2000 timer som blir utført av mekanikere kurset på Komatsu maskiner med Komatsu originaldeler. Programmet inkluderer også opp til 2 gratis bytter av Komatsu dieselpartikkelfilter samt at det er en garanti på dieselpartikkelfilteret i 5 år eller 9000 timer, det som kommer først. Nok engang viser Komatsu vei og setter nye standarder. Gratis servicer og utvidet garanti. Takket være ypperste kvalitet tilbyr vi også de beste betingelsene!

HESSELBERG

Ulvenveien 84, Postboks 185 Økern, 0510 Oslo, Tlf. 22 88 72 00
www.hesselberg.no

NYTT FRA REGIONENE

Region Øst

Medlems-/juletur til Sunne i Sverige

MEF avd. Oslo/Akershus og Østfold inviterte sine medlemmer med til Sunne i Sverige på jule(harry-)tur 9. til 11. november. Det var lagt opp til middag og teaterforestilling (Et makalöst bryllup) ved ankomst på fredag. Lørdag var det rallycross for de som ønsket det, og julemesse på Mårbacka (Selma Lagerlöfs hjem) etterfulgt av et deilig julebordsmåltid og sosialt samvær ut i de små timer. Vår advokat Erling Erstad stilte med juridiske godbiter til medlemmene. Hjemreise på søndag med ymse harry-besøk innom søndagsåpne forretninger langs grensen. Så vidt vites ble ingen tatt i toll. På rallycrossbanen ble det kjørt flere heat, med A-, B- og C-finale til slutt. Finalene ble vunnet av hhv. Are Kvisberglien, Per Erik Brynildsen og Iren Erstad. På bildet ses et av heatene før start med starter og banesjef Lasse Jacobsson i fokus.

To fortjenestemedaljer i sølv utdelt hos Hulleberg & Bø AS

I løpet av de siste årene har flere ansatte hos Hulleberg & Bø AS mottatt fortjenestemedaljer, både i gull og i sølv. MEFs fortjenestemedalje ble innstiftet på MEFs landsmøte i 1996 som en påskjønnelse til arbeidstakere i medlemsbedriftene. Lørdag 17. november arrangerte bedriften årets julebord for sine ansatte og der ble to av de ansatte hedret med fortjenestemedaljer i sølv til begge. Jan Myrvold, regionsjef i MEF Region Øst var invitert til julebordet og sto for utdelingen til Gaute Skinnehaugen og Cato Kristiansen. De har begge vært ansatt hos Hulleberg & Bø AS i over 20 år sammenhengende.

Gaute Skinnehaugen og Cato Kristiansen ble fikk fortjenestemedaljer i sølv.

Årsmøter 2013

Årsmøter 2013 arrangeres i MEF Region Øst sine avdelinger:

- 9. februar på Hunderfossen Hotel & Resort, for avd. Hedmark og avd. Oppland
 - 13. februar på Quality Hotel Olavsgaard for avd. Oslo/Akershus
 - 28. februar på Festiviteten, Sarpsborg for avd. Østfold
- OKAB Region Øst arrangerer Årsmøte 2013 den 6. mars på Quality Airport Hotel Gardermoen.

Påmelding til årsmøtene gjøres ved å kontakte Regionskontoret på tlf: 958 72 000 eller send e-post: RegionOst@mef.no

Jubileum hos Lindland Maskin AS

Heder til ansatte i forbindelse med julebord og 40-årsjubileum.

Roar Lindland fikk overrakt MEFs fortjenestemedalje i sølv og Jan Arvid Lindland fikk overrakt blomsterhilsen fra fylkesavdelingen i MEF Agder.

Jubilarer flankert av (f. h.) daglig leder Sigve Lindland, 10-årsjubilant Jan Lindland, 10-årsjubilant Kristian Jåbæk, 15-årsjubilant Synnøve Sådland, 40-årsjubilant og "grunder" Jan Arvid Lindland, 20-årsjubilant Roar Lindland og regionsjef Svein Myhrvold.

KOMATSU

***Vi ønsker alle våre kunder
en god jul og et godt nyttår!***

Ta kontakt med en av våre selgere:
Arne Kristian Holter, 901 70 720
Kjell Arild Haugen, 901 71 800

Komatsu Forest AS

Uthusvegen 18, 2335 Stange - Tlf. 901 78 800
Faks 625 72954 - www.komatsuforest.no - erik.overbo@komatsu.com

Nytt og nett Gravemaskinmerket Carter er et typisk eksempel på anleggsmaskiner som selges over internett av Wee Trading.

VEKST I NETTSALG AV ANLEGGSMASKINER

Det finnes entreprenører som handler anleggsbransjerelaterte maskiner og utstyr til flere hundre tusen kroner på internett, og den type netthandel er i kraftig vekst, ifølge maskinansvarlig Jan Sigurd Bakken i Wee Trading.

To ferske netthandelsundersøkelser, MPX Monitor og E-handelsrapporten fra Bring og Posten, viser angivelig at netthandel i Norge er inne i en eksplosiv fase. Ni av ti nordmenn handler nå på internett. Også mange kostbare investeringer gjøres via netthandel, viser det seg. Selv om nordmenn flest handler mest konsertbilletter, reiser og småelektronikk foran dataskjermen. Og at nordmenn under 40 år er de meste aktive netthandlerne, i henhold til undersøkelsen.

Maskiner og utstyr

Over halvparten av de spurte mener at enkel og lettvinthandel er den største årsaken til at de handler på nett.

- Men det som ikke kommer frem i disse undersøkelsene, er de virkelige kostbare investeringene som gjøres via netthandel. Vårt selskap opplever at entreprenører i bygge- og anleggsbransjene handler gravemaskiner på opptil 250.000 kroner på nett, i tillegg til annet utstyr som graveskuffer, boremaskiner og ramper. Entreprenørene er med andre ord i ferd med å tilpasse seg de nye handlekanalene, skriver Jan Sigurd Bakken i en pressemelding.

Wee Trading holder til i Førresfjorden øst for Haugesund, der 12

ansatte forvalter netthandel som også omfatter mindre anleggsmaskiner og utstyr.

«Carter» og «Caise»

På selskapets hjemmeside finner vi blant annet kinesiskproduserte beltgravere av merket Carter opp til 4,5 tonn og hjullastermerkene Caise og Attack opp til 2,7 tonn. I dag selger nettsalgsselskapet 90 prosent av sitt totale sortiment på nett, det meste utstyr rettet mot nettopp bygge- og anleggsbransjene. Veksten på netthandelen i denne sektoren har vært over 10 prosent bare det siste året, ifølge selskapet egne opplysninger.

- Etter vår oppfatning har det skjedd mye med bransjeaktørenes innkjøpsrutiner. Tiden for spesialtilpasninger er på mange områder forbi – nå er det standardvarer til en rimeligere penge som gjelder. Det er en av hovedårsakene til at netthandelen er i stor vekst, sier Jan Sigurd Bakken.

Tekst

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Foto

| WEE TRADING

MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND

MEFs HMS-håndbok/ Anleggskalenderen 2013

MEFs HMS-håndbok/Anleggskalenderen er en spiralkalender med plastomslag i blått med gulltrykk på forsiden, der MEFs medlemsbedrifter om ønskelig kan få påtrykket sin egen logo.

Ca. 70 sider med HMS-stoff for anleggsbransjen

Innhold:

- Dagbok med plass til daglige notater
- Bransjerelatert HMS-stoff
- Oversikt over viktige leverandører til bransjen
- Generell almanakkinformasjon
- Egne notatsider
- Komplett medlemsliste

Minimum 10 kalendere med egen logo påtrykket. Minimum 3 kalendere uten egen logo. Kun MEF- medlemmer får påtrykket egen logo.

Du har muligheten til å få lagt inn egne sider med bedriftsinformasjon foran i boken! Kontakt oss om priser og muligheter!

NB! Skal din bedrift ha egne sider foran, må dette avtales innen 10.september

Priser:

Antall	Priser pr. stk.
1 – 10	kr 144,-
11 – 25	kr 129,-
26 – 50	kr 124,-
Over 50	kr 111,-

Aplan 2013

Meget god kvalitet i sort vannavstøtende syntetisk materiale, bankkortlommer, innvendig rom med glidelås m.m. Leveres med ukeårssett. Aplan produktene blir levert med bransjeleverandører, nyttig bransjestoff m.m. De leveres med en diskret MEF-logo (ikke mulighet til egen logo). Størrelse: A5

Aplan komplett med Uke årssett 2013, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff

kr 349,00

Årssett med oppdatering 2013: Uke årssett, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff

kr 123,00

I tillegg til oppgitte priser kommer mva. og frakt.

Vi ønsker alle medlemmer av MEF og lesere av bladet Anleggsmaskinen en riktig god jul!

Adventstiden kan være en koselig tid. Lukten av nybakte pepperkaker sprer seg i huset. Overalt skinner det fra levende lys. Og snart skal juletreet pyntes. Dessverre er det slik at dette også øker brannfaren. Vi unner virkelig alle å tenne lys og kose seg med fersk julebakst. Bare vær litt ekstra forsiktig. Ring en av våre MEF-spesialister på 815 11 466 eller besøk if.no/mef.

MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND

Rolig, vi hjelper deg.

Det eldre ekteparet har problemer med sexlivet. Uansett hvor hardt de prøver når ikke kona toppunktet for nytelse. Fastlegen kan heller ikke foreskrive noen medisin som virker, men råder paret til å la en sexy ung mann bedrive høytlesning av erotiske noveller på sengekanten mens de har seg.

En ung kjekkas og en høvelig bok skaffes til veie. Men tross all fyrrig lesing fra sidelinja, heller ikke nå klarer kona å oppnå noe seksuelt nirvana.

Ektemannen foreslår et rollebytte: Han kan lese høyt fra novelleboka mens den unge kjekkasen inntar kona!

Jo, det kan være verdt å prøve!

Mannen har knapt lest seg gjennom forspillet i den neste erotiske novellen før kona gauler til i full fryd.

Ektemannen gliser og skotter hånlig bort på den unge kjekkasen:

- Det er sånn det skal leses.....

Sudoku

Løsning kommer i neste nr.

		2		1	9	4		
	1	6		7				
	7					9		
				4	5	7		
6								4
		8	1	2				
		4					5	
				5		3	8	
		5	9	8		1		

Løsning sudoku Anleggsmaskinen 01-11

7	9	1	2	6	5	3	8	4
5	4	2	8	3	9	6	7	1
6	3	8	1	7	4	9	5	2
8	7	9	6	5	1	2	4	3
1	5	4	3	9	2	8	6	7
2	6	3	7	4	8	1	9	5
3	2	6	4	8	7	5	1	9
4	8	5	9	1	3	7	2	6
9	1	7	5	2	6	4	3	8

MEF anbefaler Storebrand

Alle bedrifter som er medlem i Maskinentreprenørenes Forbund får pensjon og forsikring til gunstige betingelser. Samarbeidsavtalen gir spesielle fordeler på tjenstepensjon, gruppeliv og helseforsikring. I tillegg blir de ansatte fulgt opp med et eget oppfølgingsprogram som også gir fordeler på egen sparing, bank og forsikring. Du får anbefalinger som passer best for deg, din bedrift og de ansatte.

Snakk med våre pensjonsrådgivere på 22 31 52 77 eller les mer om avtalen på [storebrand.no/mef](https://www.storebrand.no/mef)

Vinneren får fem flax-lodd.

MAKEN	↓	LESE-STOFF	AN-LEGGSMASKIN	↓	RASKT FLY	FOT-PLAGG	BAJAS	↓	AN-LEGGSMASKIN	PASS-ENDE
↓					FRAVÆR UTEN GYLDIG GRUNN					
JULE-MAT					ARG				KARAK-TER	
FILLE										
↓				UTLEN-DING						
SKIK-KELIG					RED-SKAP					
RENE					KRØPPS-DEL					
TIL BUNNS				LØMMEL						
				FØR-TELLE						
↓							HORDE			
FROST-TEGN	UTKAST	FISK SPISSE ØRER				RAMME				
LOJA-LITET	PLENTY BRÅK-MAKER	↓	↓	FYR	???	3,14	SPURTE		REG-NING KAMP-SPORT	BØYE KNE
↓							AVLE			UNG-DOM
							BEHOV		LIDELSE	
									ER-KJENTE	
VIRK-SOMHET							SETTE FYR PÅ			
NEDBØR	RYKE					NED-GÅNG			NULL	
	FIN FEST					REISEN			LESSE	
↓				YTTER-LIGERE	TANG OG ???				HELE HURVEN LYS-PUNKT	HVILTE STEMME-KASSE
MØTE-STEDE							PÅLEGG	PRAKT		FISK
								HAMRET		SPØK
OPP-DRETT			↓							IKKE
FARE MED SLAD-DER							SKREN-SE		DEN ER SPISS	
SIKRE SEG			LOKKE-MIDDEL				SPILLE GOLF		STYKKE JORD	

Løsning

AM-kryss 11-12

Vinner i november:

Thomas Nikolaysen
1914 Ytre Enebakk

	K		E	K	A		
	L	I	V	S	L	Ø	G
	F	A	D	E	S	E	L
	R	E	I	K	A	M	E
	N	E	B	B	M	E	G
	M	E	N	Y	L	E	N
		G	R	E	N	S	E
	A	V	G	U	D	U	L
	I	S	E	I	D	Y	R
T	A	N	K	B	I	L	K
S	A	L	E	D	E	S	E
E	A	N	E	T	O	R	T
S	P	O	R	E	V	O	M
T	R	E	K	K	E	R	V
T	I	D	T	I	L	Y	R
S	E	E	L	G	S	T	E
K	N	E	R	T	E	D	E

Navn:

Adresse:

Poststed:

Hele løsningen sendes til Anleggsmaskinen,
Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo, innen 4. januar
merk konvolutten "Krøset"

MASKIN-
ENTREPRENØRENES
FORBUND

MEFs KS/HMS-system

MEF har utviklet anleggsbransjens KS/HMS-system for våre medlemsbedrifter!

Systemet utvikles kontinuerlig i tråd med tilbakemeldinger fra våre mange brukere, og er det mest bransjetilpassede KS-systemet for anleggsbransjen. Systemet blir jevnlig revidert og oppdatert. Nå er også byggblankettene fra Standard Norge lagt inn i systemet. Henvend deg til ditt regionkontor eller hovedkontoret på tlf: 22 40 29 00 eller e-post: ksmef@mef.no for spørsmål.

LLENTAB Group designer, produserer og markedsfører stålbygg med mange funksjoner for et bredt spekter av industrier og formål. Samarbeid med oss hos LLENTAB gir deg en rekke fordeler. I tillegg til våre resurser og vår kapasitet når det gjelder planlegging, produksjon og montering, kan vi skreddersy våre bygninger. Alle deler av konstruksjonen blir prefabrikkerte i våre moderne og effektive produksjonsanlegg i Europa.

Moderselskapet, LLENTAB AB har sitt hovedkvarter i Kungshamn, Sverige. I løpet av de siste årene har selskapet gjennomgått en rask utvikling med både økonomisk og geografisk vekst. Gruppen har nå datterselskaper rundt i Europa og Skandinavia, og en ny organisasjon som er fokusert på internasjonal handel.

LLENTAB AS har de siste årene tilnærmet doblet sin omsetning

LLENTAB har planer for å bli større i Norge og resten av Europa

Møre Not

Llentab har levert sitt 5 bygg til Øksningan not

«Vi har valgt å bygge med LLENTAB for de er raske og har et produkt som passer oss bra»

Odd Endresen
Daglig Leder
Øksningan not

GOMAN i Tromsø

Nye produksjonslokaler og kontorer for GOMAN

«Trygg og god samarbeidspartner»

Rune Valaker
Prosjektleder
Lomma Hårdkrom AS

WARTSILA

Ny turbinhall på Stord
Fronta bygg er totalentreprenør

«Vi har valgt Llentab pga kvaliteten på produktene og god prosjektgjennomføring»

Leif Andreas Steinsbø
Daglig leder
Fronta Bygg

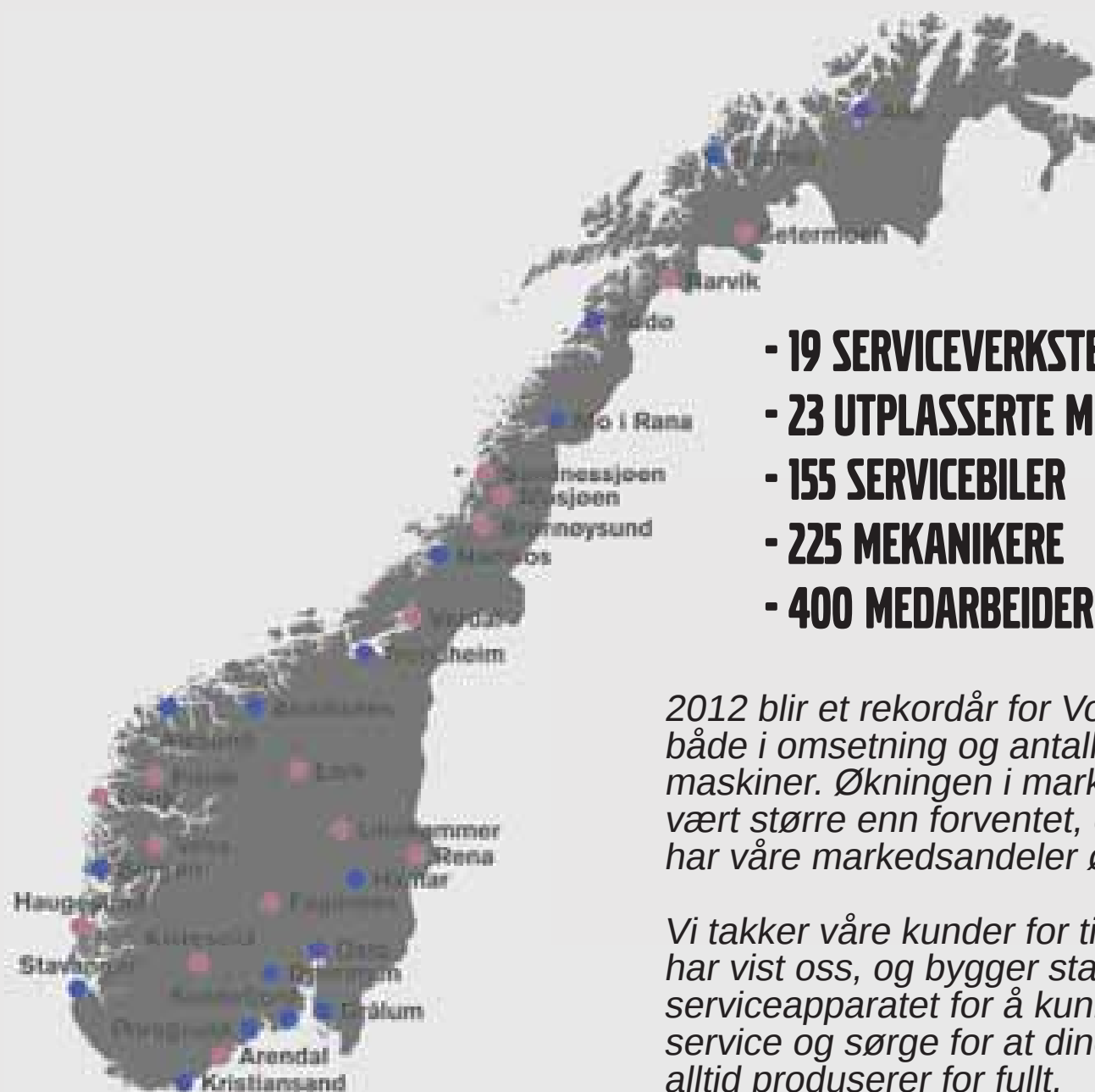
LLENTAB AS
Grenseveien 86A 0663 OSLO
Bjørndalsskogen 95 5170 BJØRNDALSTRÆ

Tlf: + 47 97 70 73 00
Tlf: + 47 55 39 26 00

Org.nr: 943246416
E-post: post@llentab.no

SAMME KVALITET OG SERVICE - OVER HELE LANDET

- 19 SERVICEVERKSTEDER
- 23 UTPLASSERTE MEKANIKERE
- 155 SERVICEBILER
- 225 MEKANIKERE
- 400 MEDARBEIDERE

2012 blir et rekordår for Volvo Maskin, både i omsetning og antall leverte maskiner. Økningen i markedet har vært større enn forventet, og i tillegg har våre markedsandeler økt.

Vi takker våre kunder for tilliten dere har vist oss, og bygger stadig ut serviceapparatet for å kunne yte topp service og sørge for at dine maskiner alltid produserer for fullt.

Telefon: 66 81 86 86
Telefaks: 66 81 86 79
www.volvomaskin.no

**Vi ønsker alle våre kunder en riktig
God Jul og et Godt Nytt År**

DIN BRANSJE. VÅR STYRKE.

